W numerze: **Wydawnictwo w Grodnie - o. Leon Dyczewski (str. 1-4-5) * Etapy odrodzenia - Laura Michajlik (str. 1-4) * Otworzyliśmy nasze serca - pisze prof. Anna Omilian (str. 1-4) * Czym dla mnie jest Polska - Jan Giendziel (str. 1-4) * Przyszłość żołnierzy AK zależy od nas - rozmowa Ireny Artisz z wiceprezesem ZPB Tadeuszem Malewiczem (str. 5) * Import zła - (str. 2) * Akwarium - fragment książki Wiktora Suworowa (str. 6) * Program telewizyjny (str.7)**

Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi • Rok wydania IV • 9 - 15 sierpnia 1993 r. • nr 32 (66)

Ustawa o prawie własności ziemi.

Z dniem 1 września 1993 roku wchodzi w życie Ustawa Republiki Białoruś "O prawie własności ziemi".

Ustawa przewiduje dwie formy własności ziemi: państwową i prywatną. Prawo prywatnej własności ziemi posiadają wyłącznie obywatele Republiki Białoruś, zamieszkujący stale na jej terenie. Wielkość działki ziemi, będącej własnością prywatną jest określona wparagrafie 53 i 54 Kodeksu Republiki Białoruś o Ziemi.

Ziemia może być nabyta na własność w celu prowadzenia prywatnego gospodarstwa pomocniczego, budownictwa domu mieszkalnego i jego obsługi oraz w celach ogrodniczych i letniskowych.

Ziemia, będąca własnością Republiki Białoruś, jest przekazywana na własność osobom prywatnym przez wiejskie i rejonowe Rady Deputowanych Ludowych na podstawie podań obywateli RB po uiszczeniu przez nich opłaty za nabywaną ziemię.

Obywatele, którzy do chwili przyjęcia danej Ustawy byli w posiadaniu działek ziemi bądź ją wykorzystują w celach prowadzenia gospodarstwa pomocniczego, budowy i obsługi domu mieszkalnego lub w celach ogrodniczych i letniskowych nabywają te działki po cenach ulgowych w terminie 18 miesięcy od chwili wejścia w życie danej Ustawy. Po upływie tego terminu osoby te tracą prawo kupna ziemi po cenach ulgowych.

Przewidywane są dwie ceny ziemi: normatywna, wysokość której jest uzależniona od jakości ziemi i jej lokacji, oraz ulgowa, wysokość której równa się pięciokrotnej wysokości podatku gruntowego.

Przekazywanie parceli w spadku odbywa się zgodnie z Prawem Cywilnym RB. Ustawa przewiduje także możliwość przekazywania ziemi w dzierżawę obywatelom Białorusi. Właściciele gruntów zgodnie z prawem RB co roku zobowiązani są opłacać podatek gruntowy.

Rada Ministrów RB otrzymała polecenie opracowania do 1 października 1993 r. trybu postępowania przy kupnie ziemi oraz niezbędnej przy tym dokumentacji prawnej.

ETAPY ODRODZENIA

10 sierpnia b.r. mija kolejna, piąta już rocznica powstania Związku Polaków na Białorusi. Okres bardzo krótki w wymiarze dziej historycznych, lecz niezmiernie ważny ze względu na to, co zostało dokonane na drodze odrodzenia narodowościowego.

Pierwsza polska organizacja narodowościowa rozpoczęła swoją działalność właściwie od podstaw, na tym drastycznie wyglądającym obszarze spustoszenia duchowego, który pozostawił rozpadający się system totalitarny.

Przez wiele lat konsekwentnie niszczono świadomość i pamięć historyczną Polaków, którzy zostali na tych terenach właściwie pierwszą i najliczniejszą grupą narodowościową zbiorowo represjonowaną.

Wytłumaczenie polityczne podobnego postępowania władz, należy szukać przede wszystkim w samej historii tych terenów, od wieków stanowiących arenę rywalizacji wpływów polsko-rosyjskich.

Bolszewizm i carat miał podobne cele i stosował identyczne metody, by dokonać depolonizacji byłych Kresów Rzeczpospolitej, rozwiązać w ten sposób na zawsze problem "obecności" polskiej na tych terenach.

Rusyfikacja, a później szybka sowietyzacja, na której zależało władzy, bazowała na wyrobionych od wieków ideach i metodach za-

NIE RZUCIM ZIEMI SKĄD NASZ RÓD

głady kulturowej. Łączyły one: zacieranie śladów łączności duchowej z Polską, powszechne osłabienie tradycji narodowych, masowe asymilacji, tępienie wiary katolickiej itd.

Powstanie ZPB, jako pierwszej od ponad 50 lat ucisku, polskiej organizacji narodowej, dobitnie świadczy jednak, że polityka ta celu ostatecznego nie osiągnęła.

Wystarczył lekki powiew demokracji, w postaci gorbaczo-

Ciąg dalszy na str. 4

OTWORZYLIŚMY NASZE SERCA

W dniu 31 V - 29 VI 1993 r. Podlaski Oddział Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" w Białymstoku gościł polskie dzieci z Grodzieńszczyzny. Główne zadanie, jakie postawili sobie organizatorzy, to uczestnictwo przybyłych dzieci w lekcjach białostockich szkół.

Szkoły Podstawowe nr 2 i nr 26 bardzo serdecznie przyjęły gości. Mali białostoczanie z rodością włączyli w krąg swych zabaw nowych kolegów. Panie na lekcjach odpytywały gości, stawiały bardzo dobre noty, największe zdumienie budziły szóstki, nieznane jeszcze w szkołach Grodzieńszczyzny. Świetlice szkolne ugościły dzieci smakołykami.

Ponadto dla uczniów kl I i II z Grodna, uczniów kl I z Sopoćkiń, Woronowa, Wołkowyska i Nowogródka przygotowano bogaty program.

KONKURS RYSUNKOWY W OGRODZIE PRZEDSZKOLA

Dzieci obejrzały w kinie "Pokój" film "Piękna i bestia", oklaskiwały aktorów w Teatrze Lalek i teatrze "Klapa" na przedstawieniach "Czerwony Kapturek", "Co się stało z naszą bajką?", "Kije samobije". Miały możność poznać funkcjonowanie teatru dzięki uprzejmości pana Piotra Damulewicza.

Młodzieżowy Dom Kultury przy ul. Warszawskiej 79 otworzył swoje podwoje na przyjęciej maluchów z Grodzieńszczyzny.

Dzieci obejrzały turniej tańca towarzyskiego, uczyły się tańczyć cha-cha pod kierunkiem instruktora, oklaskiwały inscenizację baśni Ch. Andersena "Świniopas" w reżyserii Antoniny Sokołowskiej, uczestniczyły w poranku muzycznym zatytułowanym "Bajki samograjki" przygotowanym przez filharmoników białostockich, podziwiały prace malarskie swoich rówieśników.

Przedszkole samorządowe nr 49 przy ul. Pogodnej przyjęło kolonistów na swoje zajęcia. Dużo radości sprawiła dzieciom olimpijka prowadzona przez żołnierzy Wojsk Ochrony Pogranicza w sali gimnastycznej wojska, festyn w ogrodzie przedszkola, uczestnictwo w różnego rodzaju konkursach. Dzieci bawiły się

Ciąg dalszy na str. 4

Czym dla mnie jest Polska.

Polska jest dla mnie najmilszą ziemią na świecie, ukochaną Ojczyzną i gdybym się narodził synem innego narodu, to chyba nie mógłbym kochać i cenić tę inną ojczyznę tak jak Polskę.

Polska na przestrzeni wieków była w Europie jakby barierą, stojącą na straży kultury europejskiej. Przez 20 lat międzywojennych była ona ścianą oporu przeciwko bezbożnemu komunizmowi.

Polska dla mnie - to historia narodu, to historyczne postacie Mieszka I, Bolesława Chrobrego, Józefa Piłsudskiego i wielu, wielu innych.

Polski naród nigdy nie był duchowo zwyciężony, chociaż nieraz tracił swą wolność, lecz synowie mojego narodu nigdy nie tracili ducha niepodległości, swej tożsamości, swej polskiej dumy.

Przykładem jest moja rodzina, taka jakich są tysiące, prosta, nie magnacka, nie kupiecka, ale zawsze wierna swej ojczyźnie i wierze. Złożyła ona na ołtarzu wolności synów: pradziad Maciej spoczywa w dalekich syberyjskich stepach za udział w powstaniu, wujek Jan - spoczywa w Katyniu.

Wiemy dobrze, że oprócz zwycięstw Polska przeżywała upadki: waśnie szlacheckie, rozbiory, rządy komuny. Z naszej historii młode pokolenie powinno brać dobrą naukę, że Polskę należy kochać i szanować tak, jak dobre dziecko kocha i szanuje swoją matkę. W teraźniejszych czasach odrodzić nam swą tożsamość jest trudno. Ze wszystkich narodów będących pod panowaniem komuny nasz naród poniósł największe straty.

Dzisiaj gdy mamy wolność, nadal mamy przeszkody. Nie zawsze nas rozumieją władze oświatowe, lecz uważam, że główna wina spoczywa na rodzicach, którzy nadal obawiają

Ciąg dalszy na str. 4

w kilku zdaniach

❒ Podczas obrad krajów "siódemki" w Tokio (USA, W. Brytania, Niemcy, Włochy, Kanada, Francja, Japonia) osiągnięto porozumienie w sprawie okazania pomocy finansowej Rosji w wysokości 3 mld. dolarów na realizację programu prywatyzacji.

❒ Podczas spotkania premierów Rosji, Ukrainy i Białorusi podjęto niezbędne decyzje, dotyczące ścisłej integracji gospodarczej trzech państw.

❒ 11 lipca br.w Wilnie uroczyście poświęcono odbudowaną kwaterę żołnierzy AK na cmentarzu wojskowym na Rossie. Przedtem odbyły się uroczystości poświecenia pomników poległych akowców w Koleśnikach, Kolonii Wileńskiej i Puszczy Rudnickiej.

❒ Przed zbliżającymi się wyborami Lech Wałęsa zapowiedział utworzenie Bezpartyjnego Bloku Wspierania Reform (BBWR). Prezydent chciałby pozyskać dla tej koncepcji biznesmenów, samorządy terytorialne i członków solidarnościowej "Sieci".

❒ Pierwszy próbny pociąg pojechał tunelem pod Kanałem La Manche z Francji do W. Brytanii. Regularne połączenia zostaną uruchomione latem przyszłego roku.

❒ Z dniem 15 lipca na Litwie wchodzą nowe przepisy celne. Na ich mocy znosi się koncesję na przewożone towary, wprowadza się cło. Wprowadza się również przejścia celne "zielone" i "czerwone". "Zielone" dla pasażerów, którzy nie mają do ocelenia i którzy mogą przechodzić bez kontroli. "Czerwone"- dla osób, które mają coś do zadeklarowania.

❒ Do sądu warszawskiego trafił akt oskarżenia przeciwko 16 byłym funkcjonariuszom Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, którym prokurator zarzuca między innymi stosowanie tortur wobec aresztowanych w latach 1946-1952. Wśród oskarżonych jest były dyrektor Departamentu Śledczego NBP Adam Humer.Sprawę Stanisława Zarakowskiego, głównego oskarżyciela w procesach politycznych lat 1944-1956 rozpatruje prokuratura wojskowa.

❒ Rząd polski nie zgodzi się, aby w traktacie z Litwą znalazł się zapis o bezprawnym przejęciu Wilna przez Polaków w okresie międzywojennym.

❒ Prezydent Borys Jelcyn wydał dekret przywracający monopol państwowy na produkcję oraz sprzedaż hurtową i detaliczną wyrobów alkoholowych.

❒ Ministerstwo obrony USA stara się o wykup - za 600 mln. dolarów- praw do pocisku manewrującego SS-N-22, bardzo skutecznego w niszczeniu okrętów. Niewykluczone, że Amerykanie powierzą produkcję rakiety rosyjskiemu przemysłowi zbrojeniowemu.

❒ Federacja Ukraińskich Związków Zawodowych twierdzi, że po ostatnich podwyżkach cen w tym kraju miesięczne wydatki na utrzymanie jednej osoby wynoszą około 50 tys. karbowańców - czterokrotnie więcej niż wynosi płaca minimalna, renta lub emerytura.

❒ 52 proc. Amerykanów opowiada się za zakazem posiadania broni palnej, a 42 proc. jest przeciwnego zdania.

❒ Polska będzie się składać z 293 powiatów (przed reformą z 1975 r. było ich 314) oraz 45 miast wydzielonych z powiatów.

❒ W październiku br. ukażą się pierwsze egzemplarze polskiej wersji "Katechizmu Kościoła Katolickiego". We Francji sprzedano już milion egzemplarzy, Amerykanie planują dziesięciomilionowy nakład.

❒ Brzeski plastyk Pawluczyk zwyciężył w konkursie na pomnik bitwy pod Grunwaldem ogłoszonym przez władze tego miasta.

❒ Grodzieńska drużyna piłki nożnej "Niemen" po zwycięstwach nad mińską drużyną "Dynamo" oraz drużyną z Reczycy "Wiedrycz" uzyskała prawo do udziału w rozgrywkach w turnieju europejskim o Puchar Pucharów.

❒ W Radzie Obwodowej Witebska utworzono frakcję Partii Komunistów Białorusi w składzie 16 deputowanych.

❒ Białoruskie urzędy celne za okres od 1 stycznia do 15 czerwca br. skonfiskowały 1895 orderów, medali oraz innych odznaczeń państwowych podczas prób ich przemytu przez granicę.

❒ W ubiegłym roku budżet państwa polskiego stracił na przemycie papierosów, alkoholu i sprzętu elektronicznego 6 bln. złotych.

❒ Rząd Rosji ogłosił, że pokryje koszty prac ekshumacyjnych w miejscach pochówku polskich oficerów w Katyniu i Miednoje.

❒ Naukowcy i lekarze, uczestniczący w Berlińskiej Międzynarodowej Konferencji na Temat AIDS, oświadczyli że około 14 mln. ludzi na całym świecie jest zarażonych wirusem HIV, a 2,5 mln choruje na AIDS.

❒ Ambasador Francji odznaczył ministra pracy i opieki społecznej RP Jacka Kuronia orderem Legii Honorowej, najwyższym francuskim odznaczeniem, ustanowionym przez Napoleona Bonopartego.

❒ W Polsce zarejestrowano 209 z kolei partię - Polski Sojusz Społeczny. Partia liczy 30 członków.

❒ W Krakowie obradował Polski Klub Ekologiczny, zrzeszający ok. 44 tys. członków. Jest to jedna z nielicznych organizacji tego typu, która poważnie myśli o ochronie środowiska, a nie robi polityki przy pomocy ekologii.

❒ W ręce policji dostał się jeden z największych bossów mafii sycylijskiej, 63-letni Giuseppe Pulriventi, który ukrywał się od 1982 r. i był jedynym z najbardziej poszukiwanych przestępców we Włoszech.

❒ W Chinach ujawniono rekordzistkę w braniu łapówek. Została nią 38 letnia dyrektorka zakładów budowlanych, która przyjęła ok. 1300 tys. dolarów w różnych walutach.

❁ PODZIĘKOWANIA ❁

Za pośrednictwem "Głosu znad Niemna" pragnę skierować bardzo serdeczne słowa uznania i podziękowania pod adresem Władz rejonowych w Grodnie.

Władze administracji państwowej doceniając trud wniesiony przez parafię w Priwałce i Jeziorach w odbudowie kościołów, podnoszenie wartości moralnych i postaw obyczajowo-kulturalnych we wspólnotach, przyznały 100.000 rb. dla Priwałki i 300.000 rb. dla Jezior, z przeznaczeniem na dalsze kontynuowanie prac remontowo budowlanych. Zdajemy sobie sprawę, że w dobie kryzysu władze nie dysponują zbyt wysokim funduszem na taki cel. Są to sumy raczej symboliczne w morzu potrzeb. Ten gest życzliwości władz napełnia otuchą i daje nadzieję na lepsze zrozumienie wzajemne. Dodaje otuchy do dalszego wysiłku w kontynuowaniu tego zbożnego dzieła, które przyczynia się do umocnienia bytu państwowego i wspólnego dobra społecznego.

Niech dobry Bóg wynagrodzi swoim błogosławieństwem wszelką życzliwość. Bóg zapłać!

Ks. St. Gawlik.

IMPORT ZŁA

W 1992 r. aresztowano w Polsce ponad tysiąc cudzoziemców, z czego 3/4 to obywatele byłego Związku Radzieckiego. Wśród nich było 330 Ukraińców, 201 Rosjan i 143 Białorusinów. W roku bieżącym od stycznia do maja obywatele Wspólnoty Niepodległych Państw popełnili na terenie Polski 17 zabójstw, 63 napady z bronią w ręku i 76 napadów na drogach.

Poza Warszawą i innymi aglomeracjami największa przestępczość obywateli byłego Związku Radzieckiego notowana jest na terenach przygranicznych. W konflikt z prawem wchodzi coraz więcej przyjezdnych, zwiększa się ilość przestępstw grupowych.

Jak twierdzi naczelnik wydziału zwalczania zorganizowanej przestępczości Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Białorusi Michaił Ruchadlew, w Polsce operują 23 grupy przestępcze obywateli białoruskich. Bossowie białoruskiego podziemia próbują nawiązać kontakty z polskimi szefami gangów. Przestępcy z Białorusi często nie figurują w statystykach milicyjnych, ponieważ u siebie są krystalicznie czystymi obywatelami. Natomiast w Polsce działają z rozmachem, posługują się bronią, nowoczesnymi środkami łączności, szybkimi samochodami. Niekiedy przestępcy w jednym kraju mają bazę, w innym dokonują przestępstw, w trzecim upłynniają zdobycz, w czwartym oddają się uciechom. Polskę traktują niczym obfity kraj łowiecki...

W poczekalniach i na peronach dworcowych są ubijane wszelkiego rodzaju podejrzane transakcje i interesy, coraz częściej dochodzi do awantur i rękoczynów. Często gra idzie o setki milionów. Niekiedy likwiduje się oszustów, konkurentów lub niewygodnych wspólników. W tym świecie nikt nikomu nie ufa, nikt nikomu nie wierzy.

Niedawno w jednym z polskich tygodników opublikowano zwierzenia gangstera zza Buga działającego nad Wisłą: "Nie jesteśmy mafią w stylu włoskim - więzi rodzinne nie mają u nas żadnego znaczenia. Dzielimy się branżowo: handel alkoholem, narkotykami, samochodami i prostytucją. U nas nie obowiązuje żaden kodeks, nic w rodzaju przestępczej moralności. Tam ktoś, kto systematycznie opłaca się mafii, jest przez nią chroniony. Reket rosyjski, ukraiński albo białoruski ściąga haracz nie ofiarując nic w zamian. Poza tym metody działania są podobne: podpalenia mieszkań, morderstwa, oblewanie zdrajców kwasem."

Napady na drogach stały się niemal codziennością. W 1992 r. na polskich drogach dokonano 248 napadów na samochody. W 154 przypadkach sprawcami byli obywatele byłego Związku Radzieckiego. Szczególnie niebezpieczne są trasy komunikacyjne w województwach przylegających do wschodniej i zachodniej granicy Polski oraz w woj. warszawskim, ciechanowskim, płockim i skierniewickim. W ubiegłym roku najwięcej napadów dokonano na międzynarodowych trasach E-30, E-40 i E-67. Jeśli do niedawna bandyci ze Wschodu napadali przede wszystkim na swoich rodaków, to w tym roku coraz częściej ich ofiarami stają się Polacy i obywatele krajów zachodnich. Atak następuje z reguły z zaskoczenia, przeważnie nocą. napastnicy, zwykle działają w 3-9 osobowych grupach, mają broń palną, miotacze gazowe, paralizatory, noże, pałki. Atakowane są samochody stojące na parkingu lub na początku drogi, w odludnych miejscach. Często stosuje się zablokowanie szosy. Rabusie potrafią przebrać się w mundury policyjne. Ofiary są bite, przywiązywane do drzew, upijane do utraty przytomności.

W Polsce istnieje wyspecjalizowana komórka w Komendzie Głównej Policji do zwalczania zorganizowanych grup przestępczych.

Niedawno obradowała II Międzynarodowa Konferencja Służb Kryminalnych Krajów Centralnej i Wschodniej Europy "Legionowo 93" z udziałem przedstawicieli Białorusi, Czech, Estonii, Litwy Łotwy, Mołdowy, Polski, Rosji, Rumunii, Słowacji i Ukrainy. Obecni byli obserwatorzy krajów Zachodu. Na początku dnia obrad - walka z zorganizowaną działalnością przestępczą w krajach Centralnej i Wschodniej Europy.

J.D.

A CO U NAS ?

Niedawno Minister Spraw Wewnętrznych Białorusi Włodzimierz Jegorow udzielił wywiadu "Narodnoj Haziecie". Jego zdaniem sytuacja kryzysowa w Republice będzie w dalszym ciągu się pogłębiać, co z kolei będzie sprzyjało wzrostowi przestępczości, zwłaszcza tej zorganizowanej i bardziej wyrafinowanej, czemu w niemałej mierze sprzyja położenie geograficzne kraju. Zaostrza się walka o strefy wpływów. Szczególną trwogę budzi proces prywatyzacji oraz działalność skorumpowanych urzędników państwowych.

Służba do Walki z Przestępczością Gospodarczą w ubiegłym roku wykryła ogółem 11 504 przestępstw. Wykryto ponad 5 tysięcy kradzieży, 1 494 oszustw, popełnionych przez pracowników handlu, w 129 wypadkach wykryto przestępstwa związane z fałszerstwem pieniędzy, w 265 - z łapownictwem.

W roku bieżącym liczba przestępstw wzrosła. W ciągu półrocza br. wykryto ogółem 7 731 przestępstw, z czego - skrytych kradzieży - 1 670, łapówkarstwa - 283

Ciąg dalszy z poprzedniego numeru

Dzielimy wspólną ziemię

Oczywiście umowy międzypaństwowe nie ureguluja wszystkich problemów, powstających codziennie w wyniku konieczności dzielenia życia i ziemi z innymi narodami. Z drugiej zaś strony nie możemy oskarżać rządu białoruskiego o całkowity brak zrozumienia problemów Polaków zamieszkujących te tereny. Nie o to jednak chodzi.

Może łatwiej byłoby Polakom żyć dzisiaj na Białorusi i dzielić z nimi tą ziemię, gdybyśmy wszyscy przebaczyli sobie błędy, których dopuściliśmy w naszej historii. Pamiętając o wrogich działaniach i antypolskich postawach wielu Białorusinów w 1939 r. zapomnieliśmy o mało tolerancyjnej polityce rządów II Rzeczypospolitej wobec mniejszości białoruskiej. Czuliśmy się wtedy zwolnieni z obowiązku wyjścia naprzeciw, starając się dowieść samemu sobie, że nie ma bratnich historycznie i etnicznie narodów, borykających się z całym pakietem problemów tożsamości narodowej na co dzień. A w pewnym stopniu charakteryzująca Białorusinów bierność polityczna utwierdziła nas tylko w tym przekonaniu. Chciałoby się aby Białorusini tego nie pamiętali, a my swoją drogą, powinniśmy się tego wstydzić.

Agnieszka Zaleska

Ciąg dalszy z poprzedniego numeru

Problemy odrodzenia

Pogardliwe traktowanie osoby, człowieka, charakterystyczne dla komunizmu, w stopniu spotęgowanym rzutowało na narody. Głównym sposobem rozstrzygania kwestii narodowych była przemoc, przesiedlenia, eksterminacja lub po prostu otwarte ich ignorowanie. Znalazłszy się w nowych warunkach, stara warstwa rządząca nie jest w stanie ani zrozumieć, ani przyswoić zasad, opartych na prawie międzynarodowym. Brak zainteresowania i praktycznej pomocy ze strony władz powoduje, że ludność polska na Białorusi coraz większe swoje nadzieje na wsparcie, zarówno moralne jak i materialne, pokłada w Polsce. Pomoc tę, na miarę możliwości państwa polskiego, Polacy Białorusi otrzymują. Powstaje jednak pytanie, czy racja stanu suwerennego państwa białoruskiego nakazuje mu odsunięcie się od udziału w losie swych obywateli?

Drugą stroną zagadnienia jest stosunek obecnej białoruskiej opozycji narodowej do Polaków. Charakteryzuje się on dużym stopniem nieufności i rezerwy względem społeczności polskiej na Białorusi, co jest częściowo uregulowane pewnymi kompleksami historycznymi i pozostałościami epoki międzywojennej. Są one w sposób dowolny i bezpodstawnie kojarzone z obecnie zamieszkującymi Białoruś Polakami. Najbardziej skrajnym przejawem nietolerancji ze strony pewnych przedstawicieli tych środowisk jest negowanie przynależności Polaków Białorusi do narodu polskiego.

Obecnie obserwujemy zbliżanie się pozycji mniejszości polskiej a narodowych sił białoruskich, co w niemałym stopniu spowodowane jest wspólnością problemów na drodze odrodzenia narodowego i sposobów ich przezwyciężania.

Jerzy Waszkiewicz
Mińsk.

KALENDARZ religijny

11 sierpnia - św. Klary z Asyżu

14 sierpnia - św. Maksymiliana M. Kolbego

15 września - Uroczystość Wniebowzięcia NMP

Wskrzeszona do chwały

Święto Wniebowzięcia NMP jest ważne nie tylko dla Maryi, lecz również i dla nas. Wszystko, co ukazuje wielkość Maryi ma swoje źródło w Bożym Macierzyństwie. Z tego samego źródła wypływają inne dary, którymi Bóg obdarzył Maryję. Najpierw dar Niepokalanego Poczęcia, dzięki któremu Maryja "na mocy zasług przewidzianej śmierci Chrystusa zachowana została od wszelkiej zmazy", grzechu, przede wszystkim pierworodnego. Następnie dar "dziewictwa": Maryja, staje się Matką słowa Przedwiecznego, zachowała dziewictwo, pozostała nienaruszona.

Uroczystość Wniebowzięcia pozwala nam podziwiać następny dar, który ma bezpośredni związek z Niepokalanym Poczęciem - przywilej zachowania śmiertelnego ciała ludzkiego od skażenia, będącego skutkiem grzechu pierworodnego.

Kościół od początku wierzył we Wniebowzięcie Maryi, czego dowodem jest bardzo stare święto Wniebowzięcia, wypowiedzi Ojców Kościoła itd. Tę wiarę sprecyzował ostatecznie i ogłosił jako dogmat papież Pius XII, dnia 1 listopada 1950 r.

Siostra Mirosława

Dziś Wniebowzięta

O Tobie pisać nie jestem godny
Pani Najświętsza już Wniebowzięta
Wiem tylko tyle żem Boga głodny
i że Ty o mnie zawsze pamiętasz
Pragnąłbym jednym wyrazić słowem
miłość co pali me małe serce
na twe rozkazy zawsze gotowy
jeszcze tak często jestem w rozterce
Miłości Cudzie - Piękności Pełna
Dziś Wniebowzięta Bogarodzico
Każde to słowo jest niezupełne
chociaż Aniołów w niebie zachwyca
Matko ludzkości i Miłosierdzia
które potrzebne nam ufającym
przytul zbłąkanych do swego serca
pozwól szczęśliwym wytrwać do końca
Chcę dziś Ci wręczyć wiązanki kwiatów
razem z kłosami - owoce ziemi
one jednoczą wszystkich Polaków
Ty się łaskawie pochyl nad nami
Popatrz serdecznie na wdzięczne serce
Twojego ludu zobacz potrzeby
Ty znasz każdego jak własne dziecko
całą pielgrzymkę wprowadź do Nieba.

KLARYSKI

Św. Klara urodziła się w 1193 r. w Asyżu w zamożnej rodzinie mieszczańskiej. Zachwycona przykładem św. Franciszka, postanowiła poświęcić swe życie Chrystusowi. W 1211 r. przyjęła z rąk tego świętego w Porcjunkuli habit zakonny, dając początek zakonowi "ubogich pań", zwanych później od jej imienia Klaryskami. Wraz ze swoimi naśladowczyniami, które wkrótce zaczęły się do niej przyłączać, prowadziła życie w ubóstwie przy kościele św. Damiana pod Asyżem, gdzie zmarła 11 sierpnia 1253 r. W dwa lata później papież ogłosił ją świętą.

Klaryski zdążają drogą, która obejmuje "czynienie pokuty, życie według Ewangelii, życie w najwyższym ubóstwie, we wspólnocie chrześcijańskiej, w wierności Kościołowi Katolickiemu". Prowadzą

Życie zakonne w Kościele katolickim.

życie kontemplacyjne, w którym naczelne miejsce zajmuje modlitwa i rozważanie Bożych tajemnic. Swą modlitwą obejmują potrzeby Kościoła i całego świata. Dają równocześnie świadectwo życia we wspólnocie.

Do Europy środkowo-wschodniej pierwsze Klaryski przybyły jeszcze za życia św. Klary, osiedlając się w Czechach i w Polsce, gdzie są obecne do dziś. Wstępowały tu do nich często, pociągnięte franciszkańskim ideałem ubóstwa, kobiety z królewskich i książęcych rodów, takie jak św. Agnieszka z Pragi (1282), córka króla czeskiego Przemysława Ottokara I, kanonizowana w 1989 r. przez Jana Pawła II. Ideał św. Klary pomagał im rozumieć potrzeby ubogich i przychodzić im z pomocą.

opr. Siostra Mirosława

WYDAWNICTWO W GRODNIE

Część życia Maksymiliana Kolbe jest związana z Grodnem. Tu pracował w kościele franciszkańskim, jako kapłan i jako wydawca "Rycerza Niepokalanej".

W roku ubiegłym w tym kościele została odsłonięta tablica pamiątkowa ku czci św. Maksymiliana.

Grodno - do którego jesienią 1922 roku przeniosło się wydawnictwo "Rycerza Niepokalanej" - należało do większych miast wschodniej Polski. W przeszłości było to miasto ważne. W ostatnich dziesięcioleciach jego znaczenie zmalało, ale nadal na tych terenach odgrywało ważną rolę jako powiat i centrum rozwijającego się przemysłu. Jak większość miast polskich było związane z okresami świetności i upadku polskiej państwowości. Po unii Polski z Litwą odbywały się w nim sejmy szlachty Obojga Narodów. W 1773 roku obradował tu ostatni sejm wolnej i niepodległej Rzeczypospolitej. W okresie zaboru car ustanowił je stolicą guberni. O dawnej świetności miasta i jego znaczeniu świadczyły dwa zamki królewskie rozłożone na urwistych brzegach Niemna, połączone ze sobą owalnym murem. W jednym z nich podpisany został trzeci rozbiór Polski.

Niemen dzielący miasto na dwie części z urwistymi i piaszczystymi brzegami, dodawał staremu grodowi malowniczości. Potęgowała ją pogórkowatość terenu, skrzętnie wykorzystana przez budowniczych kościołów, klasztorów i okazałych kamienic. Z daleka Grodno sprawiało wrażenie pięknego, sędziwego, spokojnego i przytulnego miasta. To pozytywne wrażenie słabło, kiedy się doń weń wjechało. Szpeciła je bezładna wczesnokapitalistyczna zabudowa. Uprzemysławiające się Grodno nie było też miastem zbyt czystym.

Naprzeciw zamków królewskich, po drugiej stronie Niemna, na jednym ze wzgórz nadbrzeżnych leżał franciszkański klasztor. Tworzyły go trzy skrzydła, do których przylegał barokowy kościół. W okresie zaborów rząd carski klasztor zmienił na miejsce internowania dla zakonników i księży, którzy nie byli ulegli jego rozporządzeniom. Po pierwszej wojnie światowej wrócił do właścicieli. Zaniedbania znać było na każdym kroku: odrapane mury, poobijane tynki, niezagospodarowane pomieszczenia. Franciszkanie chcieli przywrócić klasztorowi dawny wygląd zewnętrzny oraz znaczenie w mieście i okolicy. Zabrali się za remont. Klasztor okalał las rusztowań gdy w jego mury weszło wydawnictwo "Rycerza Niepokalanej". Trzeciego dnia po przybyciu do Grodna ojciec Maksymilian pisał do matki:

Kościół nasz dosyć obszerny - poświęcony Najświętszej Maryi Pannie. Dobrze się więc składa. - A św. Franciszek i św. Antoni w bocznych ołtarzach srebrnymi świecą szatami. Jest też i szczególną czcią otaczany obraz Najświętszej Maryi Panny w ołtarzu bocznym; zapewne słynie łaskami; choć nie miałem jeszcze czasu rozejrzeć się bardzo po klasztorze, to jednak na pierwszy rzut oka już ma niezwykły wygląd.

W tym niezwykłym, na pół opustoszałym klasztorze ojciec Maksymilian rozpoczął pionierską pracę. Klasztorowi zaczął nadawać nowej niezwykłości : w barokową budowlę wprowadzał dwudziestowieczne urządzenia wydawnicze. Szybko zorientował się, że Grodno, to nie Kraków. Przede wszystkim brakowało ludzi, z którymi mógłby przedyskutować wiele narastających problemów. Brakowało mu też pieniędzy, bo drukarze coraz bardziej się cenili. Ale tych na zapas dotąd nie miał i nigdy miał nie będzie. Całe szczęście, że w klasztorze był ojciec Melchior Fordon, doświadczony i świątobliwy kapłan. U niego młody redaktor i wydawca we wszystkich sprawach szukał rady i oparcia.

Wzrastająca drożyzna pracy drukarskiej dopingowała ojca Maksymiliana do organizowania własnej drukarni wcześniej niż przypuszczał. Pierwszą maszynę drukarską znalazł w Krakowie u Sióstr Nazaretanek, które zepchnęły ją już na złom. Czcionki kupił w Warszawie. Pieniądze na jedno i drugie dał prowincjał. Prócz pieniędzy dał wydawnictwu brata Alberta Olszakowskiego, z zawodu zecera, człowieka szlachetnego i ofiarnego w pracy. Brat Albert uległ apostolskiemu duchowi ojca Maksymiliana i stał się jego prawą ręką. Wkrótce po nim prowincjał przydzielił wydawnictwu aspiranta Stanisława Gawła, który przywdział habit franciszkański i otrzymał zakonne imię Joachim. W trójkę tworzyli pierwszy zespół wydawnictwa "Rycerza Niepokolanej". Pracę dzielili między siebie następująco: Ojciec Maksymilian organizował treść numeru, opracowywał go graficznie i szukał autorów. Prosił o artykuły wszystkich, którzy dotąd pisali i szukał nowych nazwisk, przede wszystkim apelował o artykuły od czytelników. Ten styl werbunku autorów utrzymał do końca. Brat Albert duchowy wysiłek autorów przelewał w metalowe czcionki i utrwalał na papierze. Brat Joachim zszywał i obcinał wydrukowane już strony. Adresowali i wysyłali wszyscy trzej.

Praca nad wybiciem pięciotysięcznego nakładu miesięcznika trwała od 8 do 10 dni. Była to praca ciężka, wymagająca dużego wysiłku fizycznego, bo maszyna drukarska nie była zmechanizowana. Nie zawsze też był prąd. Często więc, a już z reguły, jeżeli praca przeciągała się w noc, kończono ją przy lampie naftowej. Najczęściej też nocą ojciec Maksymilian odpowiadał na listy czytelników i przyjaciół. Pisał ręcznie, bo nie miał jeszcze maszyny.

Pierwsze lata w Grodnie były

PROBOSZCZ KOŚCIOŁA FRANCISZKAŃSKIEGO W GRODNIE O. INOCENTY

bardzo ciężkie i wyczerpujące dla ojca Maksymiliana. Był to okres wielu zmagań i wysiłków, często ponad siły. Pierwszy wstawał do pracy i ostatni z niej schodził. Jak zachodziła potrzeba był wszystkim: pomocnikiem zecera lub introligatorem, obracał kołem maszyny drukarskiej, nosił paczki z "Rycerzem" na pocztę, załatwiał sprawy wydawnictwa. Często był w rozjazdach, a to po czcionki, których wciąż brakowało, a to po farbę, a wreszcie po różne urządzenia wydawnicze. Chcąc je kupić jak najtaniej, wzdłuż i wszerz przemierzał Warszawę nieraz kilkakrotnie i to pieszo, po nieprzespanej nocy. Jeżeli udało mu się coś kupić tanio, cieszył się jak dziecko. Na prywatne wydatki żal mu było każdej marki. By jak najwięcej zaoszczędzić na dzieło Niepokolanej ograniczył nawet korespondencje prywatną.

Wydawnictwo dopiero co organizowało się, a już przyjmowało drobne zamówienia. Między innymi wydrukowało przewodnik po muzeum w Grodnie, biografię księdza A. Figlewskiego, nowennę do św. Antoniego, modlitewnik III Zakonu Św.

Ciąg dalszy na str. 5

Maksymilian (Rajmund) Maria Kolbe urodził się 8.I.1894 r. w Zduńskiej Woli, w polskiej rodzinie robotniczej, ubogiej materialnie, ale bogatej duchem chrześcijańskim i patriotycznym. Czując powołanie wstąpił w 1910 r. do zakonu franciszkańskiego. Studia filozoficzno-teologiczne odbył w Rzymie (1912-1919), wieńcząc je podwójnym doktoratem święceń kapłańskich.

"Muszę być świętym"

Jeszcze jako kleryk, widząc zagrożenie kościoła ze strony masonerii, założył w 1917 r. ruch maryjno-apostolski Rycerstwo Niepokalanej (MI) dla nawracania grzeszników i tych, co nie należą do Kościoła katolickiego, a zwłaszcza masonów, i dla uświęcenia wszystkich pod opieką i za pośrednictwem Niepokalanej. Wśród środków materialnych apostolstwa dał pierwszeństwo prasie i radiu, wydając siedem czasopism (w tym miesięcznik "Rycerz Niepokalanej") i dziennik oraz zakładając radiostację. Apostolat ten prowadził w największym klasztorze Niepokalanów (w 1939 r. - 762 członków!), jaki założył w 1927 r. koło Warszawy, opierając go na autentycznym duchu franciszkańskim i bezgranicznym poświęceniu się Niepokalanej. O. Kolbe projektował w każdym kraju podobny ośrodek, w "którym i przez który ma rządzić Niepokalana wszelkimi, najnowszymi nawet środkami". Założył Niepokalanów w Japonii, gdzie pracował jako misjonarz sześć lat (1930-1936).

Mimo swej postawy pełnej miłości do wszystkich i nastawienia Niepokalanowa w czasie wojny na działalność charytatywną, został aresztowany w 1941 r. i wywieziony najpierw na Pawiak, a potem do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu. Pobyt w tych miejscach uważał za misję, dlatego mimo prześladowania poświęcił się gorliwie posłudze kapłańskiej. Kiedy po ucieczce jednego więźnia komendant skazał dziesięciu niewinnych na śmierć głodową, o. Maksymilian zastąpił jednego ze skazańców, ojca rodziny, usprawiedliwiając swój krok słowami: "Jestem kapłanem katolickim". Przeszło dwa tygodnie cierpiał razem z innymi skazańcami katusze w bunkrze głodowym, nie złagodzone nawet kroplą wody, a towarzyszy niedoli przygotował na śmierć chrześcijańską. Sam umarł 14.VIII. 1941 r., dobity zastrzykiem fenolu. W dniu następnym, w święto Wniebowzięcia NMP, ciało jego zostało spalone w krematorium.

O. Jerzy Domański

ETAPY ODRODZENIA

wskiej odgórnej "przebudowy", by zadziałały otwarcie procesy wśród społeczeństwa polskiego.

Na pierwszym walnym zebraniu, które zgromadziło 10 sierpnia 1988 roku około 20 osób na sali Uniwersytetu Grodzieńskiego doszło do zjednoczenia kilku grup inicjatorskich z Grodna i okolic i narodzenia decyzji o własnej organizacji. Byli pośród tych pierwszych: oficer WOPu Tadeusz Gawin, nauczyciel z Sonicz Józef Łucznik, młodzi naukowcy z Instytutu Biochemii Stanisław Sienkiewicz i Antoni Pacenko, nauczycielka z Grodna Halina Rudnicka, inżynierowie Tadeusz Malewicz i Franciszek Witowicz oraz wiele innych.

Ogromną zasługą wspominanych dwudziestu osób jest to, że nie tylko uchronili oni i zachowali swoją polskość, lecz również potrafili jako pierwsi ją otwarcie zadeklarować.

Powołanie Obwodowego Polskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego dało długo oczekiwaną szansę na odrodzenie narodowe drogą legalną. Nie można pominąć słów uznania i szacunku dla Białorusinów, którzy pomagali tę drogę pokonać. Aleksy Karpiuk, znany pisarz, prawdziwy internacjonalista i wielki obywatel swego kraju, jako pierwszy zrozumiał i od początku popierał dążenia Polaków. Jego listy do Gorbaczowa w sprawie odrodzenia narodowego Polaków stały się faktycznie promocją tej idei na szczeblu ogólnopaństwowym.

Dziś, po upływie pierwszych najtrudniejszych lat istnienia, przypomnijmy sobie najważniejsze wydarzenia z tego okresu. Wrzesień 1989 r.- pierwsze masowe zebrania z udziałem władz i polskiego konsula w Mińsku. Wówczas odznaczeno medalami żołnierzy września 1939 r. Był to krok na ciernistej drodze odkłamania tragicznej polskiej historii.

Grudzień 1989 - pierwsza konferencja Stowarzyszenia i pierwszy numer własnego pisma "Głos znad Niemna". Od tej pory zaczął się ukazywać sporadycznie, dziękipomocy Polaków Litwy.

I wreszcie rok 1990 - I Zjazd Polaków, zjednoczeniowy, który połączył poszczególne ośrodki i ogniska polskie na terenie Republiki w jeden Związek. Zrzeszył on nie tylko Polaków Białorusi, lecz przyciągnął gości z sąsiednich krajów: Litwy, Łotwy, Ukrainy, Polski. Pewnym dowodem uznania ze strony władz było uczestnictwo w nim wiceprzewodniczącego Rady Najwyższej Stanisława Szuszkiewicza.

Ciąg dalszy ze str. 1

Statut Związku za cel strategiczny obrał przede wszystkim odbudowę szkolnictwa i kultury narodowej.

Na II Zjeździe odnotowujemy pierwsze sukcesy.

381 szkoła, w której są polskie klasy- to umożliwienie 14,252 dzieciom nauki języka ojczystego, a przez to odkrycia drogi do poznania całego dorobku wielowiekowej, bogatej kultury narodowej.

Wizyta polskiego zespołu "Wilia" na zebraniu założycielskim PSKO im. A. Mickiewicza zapoczątkowała właściwie narodzenie życia kulturowego Polaków Białorusi. Dwa huczne Festywale Piosenki Polskiej, promieniujące barwami folkloru ludowego, są dobitnym tego potwierdzeniem.

Dziś możemy mówić również o krzepnącej strukturze organizacyjnej Związku. Proces ten idzie drogą urozmaicenia form jego działalności.

Powstanie Towarzystwa Inteligencji Polskiej, dążącego w kierunku odrodzenia, nauki, może zostać zalążkiem przyszłego szkolnictwa wyższego. Pozytywne tego przykłady są już na Litwie.

Stawiając na poszerzenie działalności gospodarczej, mamy prawo oczekiwać powstania narodowej klasy ludzi biznesu i wzmocnienia pozycji Polaków w życiu społeczno - politycznym kraju.

Realizowany poprzez różne formy działania, niezmienny pozostaje jednak cel Związku - odrodzenie narodowe. Oznacza to wychowanie Polaków Białorusi na sławnych tradycjach polskiego patriotyzmu, na ludzi o wysokim poczuciu moralności i humanizmu, aby ze wszystkimi innymi narodowościami dążyli czynnie do budowy niepodległego, demokratycznego państwa Białoruś.

Laura Michajlik.

OTWORZYLIŚMY NASZE SERCA

Ciąg dalszy ze str. 1

ochoczo, cieszyły się zdobytymi nagrodami.

Dużą pomoc - duchową i materialną - otrzymali koloniści z Parafii Rzymskokatolickiej Najświętszej Marii Panny w Białymstoku. Księża poświęcili wiele czasu kolonistom. Ksiądz proboszcz sprezentował ubrania potrzebującym pomocy, cieszył się obecnością dzieci w świątyni. Ksiądz Zbigniew Snarski z grupą młodzieży uczył religijnego śpiewu przy wtórze gitar, czytał fragmenty Biblii, bawił się w teatr. Wizyty księdza pozostaną na długo w pamięci dzieci, tak jak i uczestnictwo w procesji Bożego Ciała.

Kolonie mieściły się w internacie (żeńskim) Zespołu Szkół Ekonomicznych przy ul. Bema 103. Dziewczęta nakrywały do stołów, czuwały by niczego nie zabrakło, sprzątały. W świetlicy po kolacji można było obejrzeć film video (największym powodzeniem cieszyły się bajki

MYCIE WIECZORNE

"Kopciuszek", "Śpiąca Królewna") lub potańczyć z dziewczętami w innym pomieszczeniu. Personel internatu po matczynemu przyjmował maluchy: dogadzał, dbał by jedzenie smakowało.

Doktor Elwira Duc czuwała nad zdrowiem kolonistów. Były przypadki zachorowań na anginę, przeziębienia. Dzieci zostały przebadane na początku kolonii, co pozwoliło natychmiast rozpocząć leczenie chorych. W turnusie od 14 VI - 27 VI panią dr wspierała studentka IV roku Akademii Medycznej - wilnianka - pani Stanisława Dziugiewicz. Krócitkimi pogadankami uczyła higieny, ilustrowała te mini-wykłady filmem, sprawdzała czy przekazywana wiedza jest stosowana w praktyce; nagradzała.

Każde dziecko otrzymało tzw. "kieszonkowe", niewielką sumę na własne wydatki. Wizyta w pięknie i bogato wyposażonych sklepach Białegostoku to niebywała radość. Najchętniej kupiono by całość wnętrza. Dziewczynki najczęściej kupowały Syrenki w błyszczących sukienkach, chłopcy woleli samochody, nie zapominano o upominkach dla rodzeństwa i rodziców. Zakupy uwieńczono lodami w Hortexie, już na rachunek "Wspólnoty Polskiej".

Dzieci zwiedziły miasto: Muzeum Wojska Polskiego, pałac Branickich, "Akcent" ZOO, kościoły. Dzieci Szkoły nr 21 z Grodna odbyły wycieczkę do Supraśla, gdzie spędziły wakacyjny tydzień poprzedniego roku. Szukano zeszłorocznych śladów, rozpoznawano miejsca zabaw, przypominano zdarzenia.

Jesteśmy przekonani, że dzieci wyniosły wiele z pobytu w Polsce:

-doskonaliły język polski w zetknięciu z rówieśnikami i na lekcjach, gdzie były odpytywane,

-uczestniczyły w programach kulturalnych - bawiąc się uczyły,

NA LEKCJI

-poznały Białystok, jego zabytki,

-uczyły się kultury na co dzień: posługiwanie się nożem podczas posiłków, używanie serwetek, kulturalnego zwracania się: - proszę, dziękuję, przepraszam.

Z kolonii skorzystało 115 dzieci.

Prof. Anna Omilian

Czym dla mnie jest Polska

Ciąg dalszy ze str. 1

się posyłać swoje dzieci do polskich klas.

W przeszłości nasi ojcowie i dziadkowie, ludzie prości nie mając ani radia, ani telewizji, w czasie rozbiorów, umieli czytać, pisać i rozmawiać po polsku, zachowując prawdziwą i szczerą miłość do Ojczyzny.

Tak właśnie rozumiem odpowiedź na pytanie czym jest dla mnie Polska, tak rozumieją moi synowie, tak będą to rozumieć moi wnukowie: Polska nigdy niezwyciężona duchowo, kraj który pomógł Europie zniszczyć nieludzki system komunistyczny; kraj którego synowie oddawali swoje życie za wolność nie tylko swoją ale i innych narodów; kraj, który dał światu Papieża-Polaka, Papieża-pielgrzyma, który odnawia cały świat w służbie Bogu.

Święcie wierzę, że Polska w przyszłości stanie się jednym z liczby potężnych, bogatych i szczęśliwych krajów w Europie.

Jan Giendziel
Międzyrzecze

WYDAWNICTWO W GRODNIE

Ciąg dalszy ze str. 1

Franciszka. Ojciec Maksymilian wykonywał te drobne prace ogromnym nakładem sił całego zespołu. Robił to nie tyle dla pieniędzy, bo zarobek był minimalny, lecz wszystkim by wejść w nowe środowisko. Uważał, że wydawnictwo i jego zespół winny zyskać przychylność i aprobatę środowiska lokalnego. Tej zasady będzie trzymał się zawsze.

Wykorzystywał każdą okazję, by wejść w kontakt z innymi czasopismami. W Grodnie, leżącym na uboczu życia kulturalnego i społecznego, miał po temu mało okazji, ale te, ktore nadarzały się, chwytał na gorąco. Kiedy więc do kapucyńskiego klasztoru przybyli dwaj Holendrzy, nawiązał z nimi kontakt i otrzymał od nich obietnicę, że będą mu przysyłali dwa pisma: jedno dla szerokich mas, drugie dla inteligencji. On obiecał im wysyłać "Rycerza Niepokalanej".

Podobnie jak w Krakowie, tak i w Grodnie, ojciec Maksymilian szybko nawiązał kontakt z miejscową ludnością i gdzie tylko mógł organizował Rycerstwo Niepokalanej. Jednym z zasadniczych celów działalności stowarzyszenia było tutaj propagowanie dobrej prasy i książki. Założył coś w rodzaju biblioteki - czytelni, w której obowiązywała zasada: najmniej formalności, najwięcej wypożyczonych książek. Wciągał też ludzi świeckich do pracy w wydawnictwie na zasadzie dobrowolności. Wykazywał dużą umiejętność w zapalaniu innych swoimi ideami swoją działalnością. Potrafił uruchomić w ludziach bezinteresowne poświęcenie się dla sprawy Niepokalanej i bliźnich. Przychodzili więc chętnie, a najliczniej dzieci i młodzież. Niektórzy chłopcy prosto po zajęciach szkolnych przychodzili do wydawnictwa i pomagali. Co zdolniejszych brat Albert dopuszczał do układania krótkich i łatwych tekstów. U niektórych praca ta rozbudziła zamiłowania drukarskie i poświęcili się temu zawodowi.

Poza pracą wydawniczo-redaktorską i organizacyjną ojciec Maksymilian - jak inni ojcowie klasztoru- głosił kazania, choć niezbyt często, spowiadał, uczył dzieci religii, jeździł do chorych. "Jego kazania - pisze jedna z mieszkanek miasta - ściągały "za Niemen do Franciszkanów" wielu z Grodna i okolic, mimo że kazań wiele nie głosił.

Warto było iść za Niemen, żeby posłuchać słowa Bożego z ust tego kapłana. Jakaś siła, moc ducha, miłość i chęć pomocy wyrwania się biednych dusz na drogę Bożą, szły ze słów ojca Maksymiliana.

Był najlepszym spowiednikiem, bo potrafił najlepiej zrozumieć nędzę ludzką i wskazać często biednym duszom drogę do najlepszej Opiekunki i Matki- Matki Bożej. Przy jego konfesjonale było najwięcej osób i nieraz długo trzeba było czekać, a warto było czekać, bo on napełniał duszę bogatym zasobem łask Bożych często na całe życie.

Kochał ojciec Maksymilian dzieci i rozumiał te krzykliwe, zawsze brojące duszyczki dziecięce, które gromadnie tłoczyły się do Ojca. Wychodził do całej rozkrzyczanej gromady, a one garnęły się do niego. Uśmiechał się wówczas życzliwie. Rozmawiał z nimi serdecznie i głaskał małe ich główki.

Franciszkanie klasztoru grodzieńskiego obsługiwali kilka szkół i kaplic poza miastem. Uczyli w nich religii i odprawiali Mszę św. Jeździł do nich także ojciec Maksymilian.

Pomimo takich wątpliwości osobę ojca Maksymiliana i jego pracę miejscowa ludność przyjmowała bardzo pozytywnie. Mówi o tym relacja nauczycielki Teresy Kostrzewskiej-Przanowskiej:

"Szkoła powszechna w Kopciówce pod Grodnem, której byłam kierowniczką - pisze - znajdowała się w odległości 12 km od parafialnego kościoła oo. Franciszkanów na przedmieściu.

Odprawianie Mszy św. mojej szkole wprowadzono by ułatwić uczestnictwo w niej dzieciom i starcom. Korzystali z niej jednak wszyscy w promieniu 6 km od Kopciówki.

Natychmiast siadał do konfesjonału i spowiadał długo i uważnie, aż wysłuchał wszystkich.

Po Ewangelii św. głosił kazanie. Mówił cicho, bez retoryki, bez gestykulacji. Mówił wnikliwie i jasno. Nie mogę powiedzieć - pięknie, gdyż to było więcej niż pięknie - choć nie było ozdobnie.

Przeważnie o Matce Bożej. Mimo upału (w lecie) nikt nie drzemał i nikt się nie poruszał.

Ojciec Maksymilian mimo spuszczonych oczu widział wszy-

Ciąg dalszy na str. 5

Głos znad Niemna

Przyszłość żołnierzy AK zależy od nas

Rozmowa z wiceprezesem ZPB Tadeuszem Malewiczem.

Wiemy z historii, że Armia Krajowa i jej dzieje były przedstawiane przez propagandę radziecką w świetle wrogości i zakłamania. W naszym życiu zaszło dużo zmian, czy te zmiany dotyczą też tematyki AK-wskiej, z takim pytaniem zwracam się do wiceprezesa ZPB Tadeusza Malewicza:

"Obecnie za jednen z najważniejszych celów ZPB uważa w roztrzygnięcie problemu rehabilitacji Armii Krajowej i przyznanie żołnierzom AK Statusu Kombatanta II Wojny Światowej."

Irena Artisz: Czy temat rehabilitacji żołnierzy AK interesuje tylko Polaków?

Tadeusz Malewicz: Nie. Chęć prawdziwego naświetlania tej tematyki wykazują również i Białorusini.Tu w Grodnie pomaga mi członek Rady i Zarządu Białoruskiej Asocjacji, prezes Grodzieńskiego Obwodowego Stowarzyszenia Represjonowanych Paweł Żuk. Równolegle z nami w Mińsku zwrócił się do Przewodniczącego Rady Najwyższej Republiki Białoruś Stanisława Szuszkiewicza profesor, doktor nauk historycznych, były dowóda oddziału partyzanckiego, który współpracował z AK Aleksander Chackiewicz. Bardzo konstruktywne podejście w tematyce AK-wskiej widzimy u kierownika Katedry Historii Białorusi Uniwersytetu Grodzieńskiego, profesora Iwana Krenia.

I. A. Co konkretnie zostało zrobione w sprawie Armii Krajowej?

T. M. 24 kwietnia 1993 roku delegaci II Zjazdu ZPB w odezwie do Rady Najwyższej i Rządu Republiki zwrócili się o przyznanie żołnierzom AK Statusu Kombatanta II Wojny Światowej i zgodnie z prawdą historyczną o wprowadzenie zmian do podręczników historii o treści dotyczącej stosunków polsko-białoruskich.

I. A. Jak zareagował na to rząd Białorusi?

T. M Rozporządzeniem Rady Ministrów powołała komisję na czele z przewodniczącym Komitetu do spraw Archiwum A, Michalczenko w celu zapoznania się z problemami, które dotyczą przyznania Statusu Kombatanta II Wojny Światowej obywatelom, którzy brali udział w działaniach wojennych w szeregach AK.I. A. Czy w skład Komisji wchodzą przedstawiciele ZPB?

T. M. Tak. Czesław Bieńkowski, prezes Polskiego Stowarzyszenia Naukowców przy ZPB i ja jako wiceprezes ZPB.

I. A. Jak długo będziemy czekać na opinię tej Komisji?

T. M. Myślę, że do końca roku 1993. W jednym ze swych listów do Komisji Rady Najwyższej do Spraw Kombatantów i Inwalidów stanowczo oświadczyłem, że jeżeli do końca bieżącego roku nie będzie rozstrzygnięte pytanie zaprzestania dyskryminacji wobec żołnierzy AK z motywów politycznych, to zostanie ono postawione przeze mnie na Międzynarodowej Konferencji Organizacji Kombatanckich (FMAK), która się odbędzie w marcu 1994 roku w Lizbonie.

I.A. Na jakiej podstawie będzie przyznawany Status Kombatanta II Wojny Światowej?

T.M.Po pierwsze, musimy wyjaśnić tę sprawę z punktu widzenia historycznego, analizy dokumentów archiwalnych, a główną płaszczyzną będzie płaszczyzna polityczna.

I.A. Co Pan sądzi na temat oskarżeń, stawianych żołnierzom AK o popełnienie przestępstw kryminalnych wobec ludności cywilnej?

T.M. Dzisiaj już wiemy, że to Armia Czerwona, w skład której wchodzili również i Białorusini, popełniała zbrodnie na narodzie polskim, dopuszczając się rabunków, gwałtów i morderstw. Wiemy także o setkach tysięcy Polaków, wywiezionych na Syberię po donosach białoruskich aktywistów partyjnych. Wiemy także o współpracy białoruskich nacjonalistów z Niemcami, ofiarami której często byli Polacy.

Oczywiście nic dziwnego, że następował odwet za te czyny. Trzeba tu podkreślić, że Armia Krajowa nawet w relacjach przeciwnika była określana jako "banda o bardzo wysokich cechach moralnych". Tu wyraźnie widzimy, że dyskryminacja żołnierzy AK z motywów politycznych oraz przypisywanie Armii Krajowej przestępstw kryminalnych jest nieuzasadnione.

I.A. Co Pan może powiedzieć na temat oskarżeń, zarzucających Armii Krajowej prowadzenie walki z oddziałami partyzantki radzieckiej?

T.M. Musimy najpierw wyjaśnić, kto był inicjatorem wrogości, kto zdradziecko napadał, a kto był zmuszony do obrony. Znamy przecież słynny rozkaz Dowództwa Sztabu Ruchu Partyzanckiego na Białorusi o rozbrojeniu oddziałów AK, a w razie stawiania oporu o rozstrzeliwaniu na miejscu.

I.A. Jak konkretnie będzie wyglądało przyznawanie Statusu Kombatanta II Wojny Światowej?

T.M. Liczę, że ten Status powinien być przyznawany ogólnie. W każdej armii lub w formacji zbrojnej (w tym w Armii Czerwonej i partyzance radzieckiej) mogli być żołnierze , którzy popełnili przestępstwa kryminalne. Status Kombatanta II Wojny Światowej tym osobom może być odebrany lub nie przyznany tylko na podstawie ponownego rozpatrzenia jego sprawy. Nie może tu być oczywiście, automatycznego powtórzenia poprzednich formułowań oskarżeń, bo znamy przecież ich cenę.

Ten Status może być odebrany lub nie przyznany żołnierzowi AK, gdy on rzeczywiście dopuścił się przestępstwa przeciwko człowiekowi lub przestępstwa wojennego.

I. A. Co będzie wynikało z tekstu przyznania Statusu Kombatanta II Wojny Światowej?

T. M. Po pierwsze żołnierz AK będzie zrehabilitowany i Państwo będzie musiało go przeprosić. Po drugie, Państwo będzie zobowiązane wypłacić mu odszkodowanie za mienie skonfiskowane, a także za lata spędzone w stalinowskich obozach pracy przymusowej, te lata będą włączone w staż pracy do otrzymania emerytury. Po trzecie, będą przyznawane ulgi materialne jak dla Kombatantów II Wojny Światowej tak i jako dla osób represjonowanych, bo prawie każdy żołnierz AK przeszedł przez łagry.

I. A. Czy jest prowadzona ewidencja żołnierzy AK?

T. M. Tak, już od lat zwracam się do różnego rodzaju urzędów w sprawach żołnierzy AK. Robię to wspólnie z Apoloniuszem Wolińskim, a teraz dołączyli się do AK-owcy, Bolesław Wołosiewicz i Jerzy Gniadek.

I. A. Czy na terenie Białorusi istnieje struktura AK-owska?

T. M. Zamierzamy utworzyć Związek Żołnierzy Armii Krajowej na Białorusi przy ZPB, planujemy zrobić to na I Zjeździe Żołnierzy AK.

I. A. Co się robi w sprawach odkłamania działalności AK od strony naukowej?

T. M. W grudniu ubiegłego roku w Mińsku, Lidzie i Grodnie odbyły się pierwsze na Białorusi konferencje i spotkania o tematyce AK-owskiej. Pod koniec października bieżącego roku wspólnie z Katedrą Historii Uniwersytetu Grodzieńskiego zamierzamy zorganizować w Grodnie międzynarodową konferencję naukową na ten temat.W Nowogródzkim i Grodzieńskim Muzeach będą utworzone ekspozycje o AK, część materiałów została przekazana przeze mnie, a także przez prezesa Stowarzyszenia Żołnierzy AK Okręgu Nowogródzkiego Stanisława Karolkiewicza.

I. A. Jaki stosunek do tego ma strona polska?

T. M. Naród polski nigdy nie zapomniał o swoich bohaterach, pozostałych po tej stronie Bugu i Niemna. Dzięki zbiorkom, zorganizowanym przez stronę polską, przekazujemy żołnierzom AK, większość z których znajduje się w wielkiej potrzebie, niewielkie kwoty pieniężne. Niedawno prezes "Wspólnoty Polskiej" profesor Andrzej Stelmachowski wystąpił z inicjatywą przyznania przez Rząd Polski świadczeń dla żołnierzy AK mieszkających na Białorusi.

Rozstrzygnąć problemy AK-wskie, odkłamać historię musimy wspólnie, wspomagając się nawzajem. Dlatego zwracam się w imieniu swoim, a także Apoloniusza Wolińskiego o zgłaszanie się bez obaw do ZPB pod adresem: Grodno ul. Dzierżyńskiego 32.

Prosimy o pełną informację o sobie, o walce w szeregach AK. Przyczyni się to do ułatwienia pracy Komisji Rządowej. Zwracam się do wszystkich żołnierzy AK - nie zapomnieliśmy o Was, walczymy o Wasze prawa, o Wasze dobre imię, o prawdę historyczną. Nie bójcie się! Ten ponury i wrogi człowiekowi czas i ustrój nie wróci. Prosimy zgłaszać się do nas.

Odkłamać Armię Krajową i jej dzieje musimy ze względu nanaszych ojców i dziadów, żołnierzy AK mieszkających na Białorusi i za jej granicami. Ze względu na nasze dzieci i wnuki. To jest nasz najważniejszy obowiązek. Jesteśmy zobowiązani oczyścić naszą historię w taki sposób, aby przyszłe pokolenie Polaków na Białorusi nie musiało się wstydzić swojej przynależności do narodu polskiego.

I. A. Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiała Irena Artisz.

KRÓTKA SPOWIEDŹ

W maju 1943 stałem się członkiem AK. W czerwcu tegoż roku w lesie w okolicy Paszkowicze koło Radunia składaliśmy przysięgę. Składano ją uroczyście na krzyż i różaniec. Otrzymałem pseudonim "Szymon". Dowódcą naszej placówki był Kisiel, zastępcą Biernacki. Później powstało zgrupowanie "Północ" na granicy Lida-Wilno, którym dowodził por. "Krysia" - Jan Borysewicz.

Ponieważ miałem dopiero 15 lat pełniłem funkcję łącznika-zwiadowcy. W czerwcu 1943 r. otrzymałem pierwsze zadanie. Musiałem udać się furmanką z Radunia do Wilna. Szosa Raduń-Wilno była przepełniona taborami niemieckimi. Dla konspiracji wiozłem swoją 80-letnią babkę do lekarza. Miałem niezbędne zaświadczenie lekarskie i przepustkę giebietskomisariatu Lidy.

Wóz, uprząż, chomąt i babcia były "napełnione" papierami. W Wilnie miałem adresy i parole, jeden w szpitalu św. Józefa. Przebywałem w mieście trzy dni. W zamian otrzymałem do przekazania akowcom auswajsy, pieczęcie, stemple, dużą ilość pieniędzy. Powróciłem szczęśliwie.

Często bywałem w Lidzie w różnych urzędach. Dla konspiracji nosiłem samogon, jajka, masło. W zamian brałem stare buty, ubrania, bieliznę. Przekazywałem meldunki ustne i na piśmie, otrzymywałem instrukcje i odpowiedzi.

W Raduniu komendantem policji był członek AK Józef Nosiewicz. Przekazywałem mu to co mi powierzono. Józef informował mnie o zaplanowanych akcjach niemieckich, wyjazdach żandarmerii w teren, łapankach, poborze kontyngentów, liczebności załóg, ich uzbrojeniu, rozmieszczeniu bunkrów itd.

20-21 maja 1944 r. oddział por. "Krysi" rozbroił żandarmerię niemiecką, oddział lotników i posterunek policji w Raduniu, zdobywają szturmem bunkry, koszary. Zdobyto CKM, dużo amunicji, radiostację. Wywieźliśmy około 35 wozów różnego sprzętu. Zboże rozdano ludności. Wzięto do niewoli 50 Niemców, których później wyminiono na akowców, więzionych w lidzkim więzieniu.

W sierpniu 1944 r. działałem się w okręgu wileńskim, później znów w okręgu nowogródzkim (komendant ppłk. J. Prawdzic). Pamiętam księdza-kapelana Długosza.

Pamiętam członków miejscowej placówki: Dominika Pukara, Dominika Nienartowicza, braci Wiktora i Konstantego Walukiewiczów, Konstantego Sadowskiego, Edmunda Rusielewicza, Henryka Dzióba.

W 1945 r. zakończyliśmy działalność.

22 czerwca 1946 r. zostałem aresztowany z motywów politycznych przez raduńskie RO UMGB. Siedziałem w celach piwnicznych przy ul. Karbyszewa w Grodnie i w więzieniu przy ul. Kirowa oraz w więzieniu w Mińsku. Około pół roku spędziłem w celi pojedynczej. Oficerowie śledczy nazywali nas "polskaja morda", "bandity". Podczas przesłuchań i ocznych stawek niezmiennie twierdziłem, że nic nie wiem o AK, kontaktów nie miałem, nazwisk nie znam (chociaż wszyscy byli z sąsiednich wiosek i okolic). Nie złamali mojej siły woli i ducha. Nikogo nie wydałem.

Dużo mi pomogło, że byłem młodym więźniem, miałem 17 lat. Zebrano za mnie około 10 tys. podpisów i przedstawiono władzom śledczym. 1 grudnia 1947 r. zostałem uwolniony.

Później aresztowano mamę, gospodarkę skonfiskowano, czternastoletnia siostra i dziewięcioletni brat tułali się po ludziach.

Po wyjściu z więzienia pracowałem w Raduniu, później wyjechałem na roboty na północ, po powrocie i ukończeniu nauki pracowałem w sferze handlu. Od 33 lat mieszkam w Nowogródku.

"Szymon"

Nazwisko i adres znane redakcji.

WYDAWNICTWO W GRODNIE

Ciąg dalszy na str. 4

stkich, przynajmniej odnosiło się takie wrażenie.

Po Mszy św. ojciec Maksymilian często załatwiał różne sprawy z ludźmi.

Cechowała go niezwykła uprzejmość, w której nie widziało się tylko grzeczności, lecz niezwykłą ludzką, może zresztą więcej niż ludzką - serdeczność, braterstwo i cierpliwość. Często bowiem kobieciny wiejskie gadały dość niezrozumiałym językiem polsko-białoruskim.

Był bardzo uczynny i czuły na niedolę ludzką. Kiedy posłyszał, że dzieci między sobą wołają "daj koksu" (tak nazywały czarny chleb, którego niektóre z nich były bardzo spragnione), zatroszczył się o gorące dla nich posiłki. Brat Tyszkiewicz przed rozpoczęciem prób przynosił dzieciom gorącą zupę lub herbatę z chlebem.

Ojciec Maksymilian siadał, rozmawiał z dziećmi, interesował się, co robią w domu, czym się zajmują ich rodzice, czy pracują i gdzie pracują.

Od niektórych dzieci dowiedział się, że ten posiłek, który tu dostają, był ich całodziennym pokarmem. Dużo bowiem dzieci było biednych i cierpiało niedostatek w domu."

Często kontaktując się z dziećmi i nauczycielami widział potrzebę wydania pisma dla dzieci. Jego zdaniem, powinno ono być niewielkie, bogato ilustrowane i jak najszybciej należałoby je wydawać. Zdawał jednak sobie sprawę z tego, że na razie było to niemożliwe. Nie mogąc zrealizować tego zamiaru w całości, znalazł częściowe rozwiązanie. Poprosił swego brata - ojca Alfonsa - by w "Rycerzu Niepokolanej" objął redakcję specjalnego działu dla dzieci. W najbliższych numerach wszedł on na jego łamy.

Ojciec Masymilian doskonale zdawał sobie sprawę z tego, że niewiele może liczyć na lokalne środowisko w redagowaniu pisma. W Grodnie nie było bogatych księgozbiorów, ani zbyt wielu ludzi pióra. Sprawę tę omawiał z prowincjałem, który wykazał dla niej duże zrozumienie i powstał Komitet Redakcyjny, w skład którego weszli ojciec Alfons Kolbe, ojciec Bonawentura Podhorodecki i ojciec Samuel Rosenbaiger. Wszyscy trzej zdolni, gorliwi, mający dobre pióro, popierający działalność pisarską i wydawniczą w prowincji, byli profesorami w Seminarium Franciszkańskim we Lwowie. Między Grodnem a Lwowem rozpoczęła się żywa współpraca.

O.Leon Dyczewski
OFM Conv.

Sławni Polacy

Znany przedwojenny działacz społeczno-gospodarczy Stefan Starzyński urodził się 19 sierpnia 1893 r. Przed pierwszą wojną światową działał w polskich organizacjach wojskowo-niepodległościowych, później walczył w szeregach I Brygady Legionów. W latach 20-30 był wiceministrem skarbu, wiceprezesem Banku Gospodarstwa Krajowego. W latach 1930-33 poseł na sejm. Od 1934 r. pełnił funkcje komisarycznego prezydenta Warszawy. Autor licznych prac z zakresu ekonomii, polityki finansowej i państwowej.

Symbol walczącej stolicy

We wrześniu 1939 r. był Komisarzem Cywilnym przy Dowództwie Obrony Warszawy, mobilizując społeczeństwo do walki z hitlerowskim najeźdźcą. Stał się faktycznym przywódcą walczącej stolicy. Jego płomienne przemówienia radiowe zagrzewały do walki obrońców, dodawały otuchy i nadziei ludności cywilnej.

Po kapitulacji był współtwórcą założeń i struktury administracji podziemnej. 27 października 1939 r. został aresztowany przez Niemców, więziony na Pawiaku i w obozie koncentracyjnym. Zamordowany w obozie w 1943 r.

W STYLU RETRO

Z polskiej prasy międzywojennej

WARSZAWA W związku ze znaczną motoryzacją ruchu będą przebudowane drogi podwarszawskie. Według zamiarów ministerstwa wszystkie drogi podmiejskie w promieniu 15 kilometrów od centrum Warszawy mają być pokryte kostką bazaltową.

Zajęto się przede wszystkim traktem krakowskim, jako drogą reprezentacyjną, prowadzącą do siedziby Przezydenta RzeczyPospolitej.

LUBLIN Prof. Leitmeier jeszcze w lecie 1925 r. badał teren koło Wielkich Różan i wysuwa wniosek, że we wszystkich próbach, stwierdzono obecność złota. Im głębiej, tym ilość pojawiającego się złota jest większa. Ponieważ dalsze badania pociągają za sobą duże koszty, prof. Leitmeier doradza prowadzić dalsze prace przy wierceniu studzien, co wykazać może, czy opłaca się eksploatować złoto na Polesiu.

WILNO Dnia 15 sierpnia br. odbyło się przy kościele O.O. Pijarów w Lidzie walne zebranie komitetu niesienia pomocy temu kościołowi. Na przewodniczącego został powołany p. Antoni Wismont, sekretarza p. Józef Nosowicz.

Aby pomóc O.O. Pijarom w wywieraniu wpływu moralnego na ludzi dotkniętych herezją, proponowano zwrócić się o założenie parafii O.O. Pijarów w Lidzie.

Uchwalono by prosić Jego Ekscelencję Arcybiskupa Jałbrzykowskiego o pozwolenie na utworzenie parafii przy kościele O.O.

Czy wiecie że...

Ile litrów krwi zawiera ciało ludzkie?

Ilość krwi w organiźmie człowieka waha się od 1/12 do 1/13 wagi ciała. Na przykład człowiek o wadze 72 kg ma około 6 litrów krwi. Utrata 1/4 - 1/3 ogólnej ilości krwi zagraża życiu.

Ile kości ma człowiek?

Szkielet człowieka składa się z 216-218 kości, w tym: z 29 kości składa się czaszka, 32-34 - kręgosłup, 25 - klatka piersiowa, 4 - pas barkowy, 6 - miednica, 60 - ręce i 60 - nogi.

Jak długo można żyć bez pokarmów?

Zależy to od stanu organizmu oraz od tego, czy pozbawia się go pożywienia i wody, czy tylko pożywienia. Pragnienie zabija znacznie szybciej niż głód. Śmierć z pragnienia następuje w zależności od warunków otoczenia - to jest od stopnia wilgotności powietrza - po kilkudziesięciu, a nawet kilkunastu godzinach.

Całkowity brak pożywienia powoduje szereg zaburzeń w przemianie materii. Przy braku pożywienia organizm zużywa substancję tkankową mniej ważnych narządów. Najsilniejszy spadek wagowy dotyka tkankę tłuszczową, a najmniej na wadze traci mózg. Spadek wagi ciała człowieka głodującego, początkowo stopniowy, w późniejszym okresie głodowania staje się gwałtowny, następuje rozpad ciał białkowych, zatrucie organizmu przez produkty rozpadu, wreszcie śmierć. Zależnie od stanu organizmu człowiek ginie po 45-75 dniach głodowania.

IMIONA POLSKIE

M A K S Y M I L I A N

W powszechnym mniemaniu imię Maksymilian uchodzi za niemieckie. Ta błędna opinia chyba stąd się bierze, że imię Maksymilian nosili przede wszystkim książęta niemieccy i austriaccy. Co innego jednak geneza imienia, a co innego jego rozpowszechnianie w narodzie. Np. imię Małgorzata jest pochodzenia greckiego, wywodzi się od wyrazu margarites "perła", a rozpowszechniane było i jest u Niemców jako Margarete.

Imię Maksymilian ma rodowód łaciński. Ostatecznym jego źródłem jest łaciński stopień najwyższy maximus przymiotnika magnus "wielki" (por. pomorskie nazwisko Magnus). W tej postaci forma maximus, będąca w imiennictwie aluzją do tytułu Jowisza (Najlepszego i Najwyższego), tj. po łacinie Iovis Optimus Maximus, stała się podstawą imienia Maksym. Od imienia Maksym poszły nazwiska Maksymowicz czy Maksimowicz, Makusz i pochodne Makuszewski oraz Makuszyński.

Formą zdrobniałą w łacinie od maximus było Maximillus (po polsku niejako Wieluteńki), a do przydomka Maximillus utworzono wtórny przydomek (po łacinie cognomen) Maximilianus. Narody europejskie, w tym i Polacy, przyjęli ten przydomek jako imię już bez końcówki -us, a więc w formie Maksymilian. Było to imię długie, dlatego skracano je i skraca się do postaci Maks. W tej formie znane głównie na Pomorzu. Tu jest też częstym zawołaniem koni.

Imię Maksymilian w Polsce przyjęło się dopiero w XVIII w. (Maksym i Maksymek notowane już w XV w.). Ostatnio zyskuje na popularności dzięki św. Maksymilianowi Marii Kolbemu, franciszkaninowi, samoofierze za życie współwięźnia, rodem ze Zduńskiej Woli. Pod wezwaniem (tzw. patrocinium) nowo powstają kościoły, przystanek kolejowy pod Gdynią nazwany został też Wzgórzem Św. Maksymiliana, a wieś Maksymilianowo pod Bydgoszczą dzięki nowemu kościołowi pod wezwaniem św. Maksymiliana zaczną ludzie wnet kojarzyć z imieniem świętego franciszkanina. Dodajmy tylko, że Kolbe miał chrzestne imię Rajmund; Maksymilian i Maria były jego imionami zakonnymi. Przy okazji warto wyjaśnić, że zwyczaj przyjmowania drugiego imienia żeńskiego przez mężczyzn, głównie Maria i Teresa wziął się z dworu panujących w Austrii.

Edward Breza

CZYŻBY KONIEC NIEBEZPIECZEŃSTWA?

Nadal powszechny niepokój budzi stan techniczny czwartego bloku Czemobylskiej elektrowni jądrowej. W zbudowanym w 1986 r. tzw. sarkofagu, okalającym reaktor atomowy powstało ponad tysiąc szczelin. Rozważano już różne sposoby zabezpieczenia tego kłopotliwego i nadal groźnego dla otoczenia obiektu.

Niedawno francuska firma "KB - SJE" otrzymała zlecenie władz białoruskich na dokonanie rozbiórki sarkofagu i resztek czwartego bloku. Nad obiektem zostanie wzniesiony nowy roboczy sarkofag o wysokości 90 m., w którym przewiduje się zainstalowanie specjalnych hermetycznych urządzeń, przez które będą przejeżdżać zdalnie sterowane mechanizmy i roboty. Wyklucza się wszelką obecność człowieka wewnątrz sarkofagu. Przy pomocy sterowanych mechanizmów będzie dokonywać się rozbiórka i sortowanie odłamków czwartego bloku. Odłamki o dużym skażeniu promieniowania zostaną ulokowane w specjalnym betonowym pojemniku, pluton zostanie umieszczony w specjalnych pojemnikach, używanych do przewożenia materiałów promieniotwórczych, kawałki mniej skażonego betonu zostaną poddane oczyszczeniu.

AKWARIUM

Wiktor Suworow

Zaczynamy drukowanie wybranych rozdziałów z książki Wiktora Suworowa "Akwarium", która rozeszła się w dużym nakładzie w wielu krajach świata.

Autor w wieku 21 lat brał udział w interwencji wojska Układu Warszawskiego w Czechosłowacji. Po przeszkoleniu w oddziałach "Specnaz"; ukończeniu Wojskowej Akademii Dyplomatycznej rozpoczął karierę oficera operacyjnego radzieckiego wywiadu wojskowego GRU. W 1978 r. zwrócił się do władz brytyjskich o azyl polityczny. Wyrokiem Kolegium Wojskowego Sądu Najwyższego ZSRR skazany został zaocznie na karę śmierci. Dziś żyje z rodziną pod stałą ochroną zachodnich służb specjalnych.

W słowie wstępnym do polskiego czytelnika pisze: "Byłem jeszcze młodziutkim oficerem, kiedy radziecki wywiad wojskowy GRU zwrócił uwagę na moją skromną osobę. Poddano mnie długotrwałym i skrupulatnym weryfikacjom: najlepsi psychologowie za pomocą wielkiego amerykańskiego komputera przeanalizowali mój charakter, inteligencję, całe moje zachowanie. Zadecydowali, że nadaję się do GRU.

Pomylili się fatalnie: kocham swój kraj, kocham wojsko, kocham tajne i pełne przygód życie wywiadowcy, ale nienawidzę komunizmu.

Odszedłem od komunistów. "Zdrajca!" - krzyczą za mną. Być może. Ale czyż nie są zdrajcami ci, którzy zostali? Ci, którzy zabijali dzieci i starców w Afganistanie, którzy wysługiwali się Breżniewowi i Andropowowi? Ci, którzy już za Gorbaczowa rąbali ludzi saperkami na ulicach Tbilisi?

Składam hołd polskiemu społeczeństwu za jego ofiary i cierpienia w walce z komunizmem."

GRU

I

Gdyby przyszła wam ochota pracować w KGB, udajcie się do byle jakiego powiatowego miasteczka. Na placu centralnym króluje niezawodnie posąg Lenina, a za nim obowiązkowo potężne gmaszysko z kolumnami: obwodowy komitet partii. Gdzieś pod bokiem również obwodowy komitet KGB. Wystarczy na tym samym placu zapytać jakiegokolwiek przechodnia, każdy wskaże drogę: o, tamten budynek, szary, ponury, tak, tak, właśnie ten, na który wskazuje Lenin swą betonową ręką. Ale też wcale niekoniecznie musicie udać się do komitetu powiatowego, wystarczy zwrócić się do osobowo oddziału, komórki bezpieczeństwa w zakładzie pracy. Tutaj również każdy przyjdzie wam chętnie z pomocą: korytarzem prosto, drzwi po prawej, obite czarną skórą. Istnieje jeszcze prostszy sposób zatrudnienia się w KGB, należy zwrócić się do byle jakiego bezpiecznika. Znajdziecie go na każdej zabitej deskami stacji kolejowej, w każdej fabryce, nierzadko na każdym fabrycznym wydziale. Jest w każdym pułku, instytucje, więzieniu, w każdej komórce partyjnej, w biurze projektowym, nie mówiąc już o konsomole, związkach zawodowych, organizacjach społecznych. Wystarczy podejść i zwyczajnie wyznać: chcę do KGB! Czy przyjmą, czy nie - to już inna sprawa (pewnie, że przyjmą), ale droga do KGB dla wszystkich stoi otworem. Natomiast do GRU nie można się tak łatwo dostać.

KGB liczy miliony ochotników, w GRU jest to nie do pomyślenia. Na tym polega zasadnicza różnica. GRU jest organizacją tajną. Nikt o niej nie wie, nie pragnie więc do niej wstąpić z własnej inicjatywy. Ale załóżmy, że znalazł się ochotnik, który sobie tylko znanym sposobem znalazł owe drzwi, do których zapukać. Przyjmą? Nie, nie przyjmą. Ochotnicy nie są wcale mile widziani. Ochotnik zostanie niezwłocznie aresztowany, po czym czeka go długie, ostre śledztwo. Wiele padnie pytań - Gdzieś te trzy litery usłyszał? W jaki sposób zdołałeś nas odnaleźć? Ale przede wszystkim, kto ci w tym pomógł? Kto? Kto? Kto? Mów, gnoju! - Chłopcy z GRU potrafią wydobyć właściwe odpowiedzi. Z każdego wyrwą zeznania. Ręczę za to. GRU, oczywiście, odnajdzie tego, kto pomógł ochotnikowi. I znów śledztwo od początku: - A tobie, bydlaku, kto te litery zdradził? Gdzieś je usłyszał? - Prędzej czy później dotrą po nitce do kłębka, do samego źródła. Okaże się nim osobnik, który znał tajemnice i potrafił powściągnąć języka. O, GRU potrafi takie języki wyrywać. GRU odziera takie języki wraz z głowami. I każdy, kto trafi do GRU strzeże własnej głowy, a może ją ocalić tylko w jeden sposób: strzegąc języka. O GRU można rozmawiać wyłącznie będąc w GRU. Mówić można tak, by głos nie wydostał się poza przezroczyste ściany majestatycznego gmachu na Chodynce. Każdy, kto trafi do GRU święcie czci regułę Akwarium: wszystko, o czym tu wewnątrz rozmawiamy, niech pozostanie wewnątrz. Niech ani jedno słowo nie opuści tych murów. I dzięki temu, że obowiązuje taka dyscyplina, mało kto za szklanymi ścianami orientuje się, co dzieje się wewnątrz. Ten zaś kto wie, zachowuje milczenie. A ponieważ wszyscy, którzy wiedzą, milczą, ja nigdy nie słyszałem o GRU.

Byłem dowódcą kompanii. Po wyzwoleńczej wyprawie na Czechosłowację wir przetasowań zagarnął mnie: wyładowałem w 318 Dywizji Strzelców Zmotoryzowanych XIII Armii Karpackiego Okręgu Wojskowego. Pod moje rozkazy odkomenderowano drugą kompanię czołgów batalionu pancernego 910 pułku strzelców zmotoryzowanych. Moja kompania, choć się nie wybijała, nie należała też do najsłabszych. Całe swoje przyszłe życie przewidywałem na lata naprzód: po kompanii - szef sztabu batalionu, później trzeba będzie przedrzeć się do Akademii Wojsk Pancernych im. marszałka Malinowskiego, potem przyjdzie batalion, pułk, może nawet coś wyżej. Ale los zrządził inaczej.

Porsche

Oto pierwszy: Carrera 2 z Turbolook. Tego samochodu nie można jeszcze kupić, jest w przygotowaniu. Producent samochodów sportowych Brombacher (Niemcy) uruchamia jego produkcję jesienią. Ten specjalista od podrasowywania samochodów Porsche znalazł lukę na rynku luksusowych wozów sportowych. Stąd pomysł na Carrerę 2 z Turbolook. Desing przodu i tyłu odpowiadają nowemu 965. Pozostałe przeróbki wykraczają poza te, którym zwykle poddawane są seryjne Turbo. Obniżone zawieszenie, szersze, bardziej przysadziste i masywne jest efektem współpracy z firmami Eibach i Bilstein. Każde z kół ma podwójne resorowanie. Niezbyt szybka, relaksowa jazda np. w ruchu miejskim, powoduje obciążenie tylko resorów pomocniczych, natomiast jazda sportowa odbywa się ze wspomaganiem resorów głównych. Samochód przestaje się kołysać i leży na szosie "jak decha".

Ładniejsze niż w modelu seryjnym felgi typu Speedline wymagają opon 235/45 ZR 17 (przód) i 275/35ZR 17 (tył). Szerokie opony potrzebują jednak zwiększonej mocy silnika, do 275 KM.

W momencie uruchomienia produkcji samochodu Carrera z Turbolook firma Brombacher zamierza przedstawić nowę wersję starego modelu Porsche 911 z roku 1969 w szacie Turbolook anno 91/92.

A to drugi: Carrera 2/4 z Turbolook a„la Strosek. Strosek Auto Design to jeden z ważniejszych adresów, jeśli chodzi o uszlachetnianie Porsche„a. Zanim powstanie ten samochód przyprawiony a„la Strosek musi mieć zmodyfikowany pas przedni z wlotami powietrza, owiewkami, lampami, tylny pas, poszerzone błotniki, dolny fartuch z bocznymi wlotami powietrza, felgi, opony, zawieszenie. To wszystko kosztuje. Obniżenie zawieszenia około 5 tys. marek, elementy nadwozia ok. 8 tys., ich montaż i lakier 17. Same lusterka ponad 1000 marek, 17-calowe felgi z przodu i z tyłu prawie 6 tys. Na życzenie aluminiowe pierścienie na felgi mogą być również lakierowane w kolorze samochodu. Jako dodatek firma Strosek zaopatruje samochód w układ wydechowy Supersound ze stali szlachetnej, który zwiększa moc o około 10 KM. Samochód wyposażony jest bardzo ekskluzywnie wewnątrz. Skórą pokryte jest również koło kierownicy.

Przytoczone celowo ceny świadczą o tym, jak bardzo kosztowne są te niezwykłe, ekscytujące dania.

9, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

17.30. Навіны. **17.40.** Мультфільмы. **18.00.** Дзённік Прынёмання (Гр.). **18.15.** На успамін пра лета. (Гр.). **18.35.** Веснік гарсавета (Гр.). **19.00.** Жывём на зямлі адной. (Гр.). **19.35.** Што на свеце пачуваецца... **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** Пад купалам сусвету. **21.45.** Спартыўны тэлекур´ер. **22.05.** Сустрэча для вас. **22.30.** Цэнтр». Падарожжа па Турцыі. Частка 2-я. **23.30.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** «Муму». Фильм-спектакль. **10.15.** Тема. **11.20, 17.45.** Гол. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Дело. **15.20.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина» (Англия). **15.45.** Н. Римский-Корсаков. Прелюдия-кантата «Из Гомера». **17.00.** Беседы с епископом Василием Родзянко. **16.15.** Звездный час. **17.25.** Музыкальная мозаика. **17.40.** Погода. **18.15.** Студия «Резонанс» представляет. **18.45.** Премьера художественного фильма «Пять девушек в Париже». 1-я серия. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Премьера музыкального фильма «Звезды русского балета». Фильм 7-й. **21.45.** Новая студия представляет: Джем-сешн.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** Говорит Москва. **9.00.** Устами младенца. **9.30.** Старые, старые ленты... **10.00.** «Блаженны изгнанные». Документальный фильм. **11.10.** «Одиноким предоставляется общежитие». Художественный фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** «Вооружен и очень опасен». Художественный фильм. **15.00.** Премьера документального фильма «Дикая природа Америки». (США). **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Бизнес в России. **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Как нам обустроить Россию. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Художественный фильм «Вооруженное ограбление». (США). **20.20.** «Недобаюканная». Мультфильм для взрослых. **20.30.** Манера. **21.00.** Момент истины. **22.35.** Не быть динозавром. **22.50.** Спасение 911. **23.45.** Каунтдаун.

ПОЛЬША-I

13.00. Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** «Династия». Серия 201. **14.05.** Лето. **15.55.** Рынок труда. **16.05.** Английский язык для детей. **16.15.** «Виджет». Сериал пр-ва США. **16.45.** «Исполненное желание». Фильм пр-ва Австралии. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Журнал репортеров. **19.00.** Комедийный сериал пр-ва США. **19.30.** Журнал репортеров. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Прямо из Бельведера. **21.25.** Телетеатр. «Пришел мужчина к женщине». **22.50.** Миниатюры. **23.00.** Балетная программа. **23.45.** Новости. **00.05.** Музыкальная программа. **00.05.** Вечер с... **00.45.** Горячая линия. **00.55.** «Железный Густав». Сериал пр-ва Германии. **01.55.** «Дела семейные». Сериал пр-ва Италии. **02.25.** Музыкальная программа.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Каникулы во второй программе. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Каникулы во второй программе. **9.45.** «Новые приключения». Мультсериал. **10.10.** Удивительный мир зверей. **10.40.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **11.05.** На окольных дорогах Европы. **11.30.** Лето в Польше. **12.00.** Панорама. **12.05.** «Возвращение Арсена Люпина». Сериал пр-ва Франции. **16.25.** Приветствие. **16.30.** Семь дней польского спорта. **17.00.** Панорама. **17.05.** Документальный фильм. **17.30.** Лето в Польше. **17.50.** Польская кинохроника. **18.00.** Обзор кинохроник. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **18.55.** Программа для детей. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Документальный сериал. **21.00.** «Алло, алло». Сериал пр-ва Англии. **21.30.** Автожурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Журнал выборщика. **23.05.** «Весна Микеланжело». Сериал пр-ва Италии. **00.30.** Ночь и стресс. **01.00.** Панорама.

10, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.**«Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **8.55.** «Цэнтр». Падарожжа па Турцыі. Частка 1-я. **9.45.** «Гэта надакучлівая аса». Тэлефільм. **10.20.** «Гняздо глушца». Спектакль. **12.35.** «А чалавек іграе на трубе...» Музычная праграма. **13.30, 17.30.** Навіны. **16.30.** Сізбар-топ-10.**17. 40.** «Пачарпні з роднай крыніцы». Дакументальны фільм. **18.20.** Тэлевізійная дошка аб´яў. **18.30.** Навіны Бі-бі-сі. **19.00.** Абласныя навіны (Віцебск). **19.10.** Эканамічная хваля. Купіце газету... Аб выдавецкай справе на Беларусі. Прамая лінія. **20.15.** Тут гукі музыкі лунаюць. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Дзяжурная аптэка». **22.15.** На Дняпры. **23.05.** НІКА.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00. 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** «Утро». **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Посмотри, послушай... **8.40.** Мультфильм. **8.50.** Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). **9.35.** Человек и закон. **10.05.** «Желтая река». Научно-популярный фильм. 3-я серия. (Япония). **11.20.** Фильм-детям. «Приключения Петрова и Васечкина обыкновенные и невероятные». 1-я серия. **12.25.** Премьера документального фильма «Синие лампасы». **12.55.** «Спрут-3». Художественный фильм. 1-я серия (Италия). **14.25.** Деловой вестник. **14.40.** Конверсия и рынок. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина» (Англия). **15.40.** Премьера документального фильма «Последнее». **16.00.** Старый друг Бежин луг. **16.10.** Стартинейджер. **16.50.** Технодром. **17.25.** Межгосударственный телеканал «Останкино» представляет программу «В гостях у власти». Президент Республики Татарстан М. Шаймиев. **17.55.** Погода. **18.05.** «Просто Мария». **18.55.** Тема. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Хит-парад «Останкино-93». **21.40.** Азбука собственника. **22.00.** Премьера документального фильма «Музыка в стиле пепси. Джексоны. Американская мечта». 2-я серия (США). **23.25.** Рок-н-ролл ТВ. **00.10.** «Спрут-3». Художественный фильм. 1-я серия.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Момент истины. **11.00.**«Зона смерти». Художественный фильм (США). **12.30.** Мульти-пульти. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** РТВ — избранное: Белая ворона. **14.10.** Музыка крупным планом. **15.00.** «Сибирское барокко». Документальный фильм. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Хранители истины. **17.30.** Господа-депутаты. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера художественного фильма «Санта-Барбара». 203-я серия. **20.15.** Площадь Искусств. **21.00.** Отечество мое. **21.30.** Грузинский перевал. **22.35.** С днем рождения, или Возвращение Орфея. **00.05.** Построить храм в душе своей.

ПОЛЬША-I

13.00. Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** «Полицейский и прокурор». Сериал пр-ва США. **14.00.** Поющие письма. **15.00.** Концерт военных оркестров. **15.45.** Развлекательная программа. **16.15.** «Виджет». Фильм пр-ва США. **16.40.** «Исполненное желание». Сериал пр-ва Австралии. **17.05.** Телеканикулы. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Спортивная студия. **19.00.** «Спенсир». Сериал пр-ва США. **19.30.** Студия спорт. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** 7 минут для министра труда. **21.15.** «Полицейский и прокурор». Сериал пр-ва США. **22.00.** Выборы-93. **22.05.** Только в первой программе. **23.00.** Концерт. **23.45.** Вечерние новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.05.** «Би-би-си». Документальный фильм. **00.35.** Горячая линия. **01.00.** Телефильм воспоминаний. «Привет, капитан». **01.40.** Телетеатр. «Изгнанники».

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Каникулы во второй программе. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Каникулы во второй программе. **9.45.** «Аннетта». Мультсериал. **10.10.** Программа для молодежи. **10.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **11.00.** Каникулы во второй программе. **11.05.** На окольных дорогах Европы. **11.30.** Лето в Польше. **12.00.** Панорама. **12.05.** «Поезд детства и надежды». Сериал пр-ва Чехословакии. **16.25.** Программа на вечер. **16.30.** Мои книги. **16.50.** Из краковского архива. **17.00.** Панорама. **17.05.** «Оружие XX века». Документальный фильм. **17.35.** Лето в Польше. **18.00.** Программа католической редакции. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **18.55.** Программа для детей. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. Телетурнир. **20.05.** Документальный фильм. **21.00.** Тележурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** «Привидения в наследство». Сериал пр-ва Франции. **23.40.** Концерт. **01.05.** Панорама. **01.10.** Концерт.

11, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Ты прываражыла». Фільм-канцэрт. **8.55.** «Цэнтр». Падарожжа па Турцыі. Частка 2-я. **9.55.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **10.25.** Тэлеклуб «Гаў-гаў». **10.55.** Свята на Дняпры. **11.45.** З панядзелка... **12.25.** Тэлевізійны дом кіно. II мінскі фестываль жаночага кіно. **13.30.** Навіны. **16.30.** Відзьма-нявідзьма. **17.30.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **17.40.** «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма. (Гр.). **18.30.** Навіны Бі-бі-сі. **19.00.** Футбол. Міжнародная таварыская сустрэча. Зборная Беларусі — зборная Літвы. **20.45.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **22.30.** «Студэнты жартуюць». Тэатр мініяцюр Гродзенскага універсітэта. **23.20.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00. 11.00. 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Домисолька. **8.40.** Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). **9.30.** Торговый мост. **10.00.** «Желтая река». Научно-популярный фильм. 4-я серия. (Япония). **11.20.** Фильм — детям. «Приключения Петрова и Васечкина обыкновенные и невероятные». 2-я серия. **12.30.** Премьера документального фильма«Гармонии таинственная власть...» **12.50.** «Спрут-3». Художественный фильм. 2-я серия. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». (Англия). **15.40.** Знакомьтесь: юнпресс. **16.00.** Клуб 700. **16.30.** Телемемуары. **16.50.** Технодром. **17.25.** Межгосударственный телеканал «Останкино» представляет программу «Верительная грамота». **17.50.** Погода. **18.00.** «Просто Мария». **18.45.** Миниатюра. **19.00.** За Кремлевской стеной. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Футбол. Чемпионат России. «Локомотив» (Нижний Новгород) — «Спартак» (Москва). 2-й тайм. **21.30.** Магия моды. **22.00.** I московский международный музыкальный фестиваль «Поколение-93». **23.25.** Санкт-Петербургский гребной марафон. **23.40.** МТУ. **00.40.** «Спрут-3». 2-я серия.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Параллели. **8.15.** Отечество мое. **8.45.** Грузинский перевал. **9.10.** Манера. **9.40.** Мульти-пульти. **10.00.** Звездный дождь. **11.00.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 203-я серия. **11.50.** Площадь искусств. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Художественный фильм. **15.15.** Бизнес: новые имена. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Городок. **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Христианская программа. **17.30.** Живет такая биржа. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 204-я серия. **20.15.** Наш сад. **20.45.** Экран криминальных сообщений. **21.00.** Прок. **22.35.** «Торжественный концерт дружбы». К созданию Международной армянской ассамблеи. **23.50.** Гей, смоляне, или Как в Смоленске авангардисты фестивалились.

ПОЛЬША-I

13.00. Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** «Профессия — полицейский». Сериал пр-ва США. **14.05.** О поэзии. **14.15.** Путешествие в мир искусства. **14.45.** Играет музыка. **15.00.** Прошлое будущего. **15.35.** Книга чудес техники. **15.50.** Так, как в кино. **15.55.** Портреты. **16.05.** Английский язык для детей. **16.15.** «Виджет». Сериал пр-ва США. **16.45.** «Исполненное желание». Сериал пр-ва Австралии. **17.05.** Телеканикулы. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Порядок вещей. **19.00.** «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. **19.45.** Порядок вещей. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** Спортивная студия. **22.45.** «Сантана». Концерт. **23.45.** Новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.05.** Культурно-публицистическая программа. **00.45.** Горячая линия. **23.55.** Художественный фильм. **02.20.** Развлекательная программа. **03.00.** «Баллада о Яшушке». Сериал пр-ва Польши.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Каникулы во второй программе. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Каникулы во второй программе. **9.45.** «Робин Гуд». Сериал пр-ва Японии. **10.10.** Развлекательная программа. **10.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **11.00.** Каникулы во второй программе. **11.05.** На окольных дорогах Европы. **11.30.** Лето в Польше. **12.00.** Панорама. **12.05.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **16.25.** Приветствие. **16.30.** Спорт. **16.45.** Тележурнал. **17.00.** Панорама. **17.05.** Артист и его мир. **17.35.** Лето в Польше. **18.00.** Розыгрыш лото. **18.05.** Летный журнал. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **18.55.** Программа для детей. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** «Монте-касино». Документальный фильм. **21.05.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **22.00.** Панорама. **22.30.** Экспресс репортеров. **23.05.** «Сара». Сериал пр-ва США. **23.30.** Телетеатр. «Три по три». **01.00.** Панорама.

12, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Ранак туманны». Фільм-канцэрт. **9.10.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **9.40.** «Пад бляскам кароны». Да 740-годдзя каранацыі ў Навагрудку вялікага князя літоўскага Міндоўга. **10.45.** Футбол. Міжнародная таварыская сустрэча. Зборная Беларусі — зборная Літвы. **12.30.** Да 80-годдзя з дня нараджэння А. В. Багатырова. **13.30, 17.30.** Навіны. **17.40.** Мультфільмы. **18.00.** Тэледыялог. (Гр.). **18.30.** Навіны Бі-бі-сі. **19.00.** Абласныя навіны. (Гр.). **19.10.** Зачытайце маё пісьмо... **19.15.** I фестываль беларускай эстраднай песні. (Гр.). **19.45.** Пазіцыя урада. Кіраванне дзяржаўнай маёмасцю і прыватызацыя. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Дзяжурная аптэка». **22.15.** Творчае маладзёжнае аб´яднанне «Крок». **23.00.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.45. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Творчество народов мира. **8.50.** Премьера художественного фильма «Просто Мария». (Мексика). **9.35.** Седое солнышко. **10.05.** «Желтая река». Научно-популярный фильм. 5-я серия. (Япония). **11.20.** Фильм-детям. «Вот и лето прошло». **12.25.** «Русская жывопись». XX век. Документальный фильм. **12.55.** «Спрут-3». Художественный фильм. 3-я серия. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». (Англия). **15.40.** К. Дебюсси. Соната для флейты, альты и арфы. **16.00.** Беседы с епископом Василием Родзянко. **16.10.** Джэм. **16.40.** ... До 16 и старше. **17.50.** Погода. **18.00.** «Просто Мария». **18.45.** Кинопанорама. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Лотто «Миллион». **21.10.** Телевидение сегодня и завтра. **21.50.** Фильмы нашей памяти. «Старшая сестра». **00.10.** «Остров». Экспериментально-музыкальная программа. **00.30.** «Спрут-3». 3-я серия.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** Прок. **9.10.** Мульти-пульти. **9.35.** Бенефис писателя М. Мишина. **10.50.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 204-я серия. **11.40.** Погасшая звезда? **12.10.** Тульские мотивы. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** РТВ-Избранное: «Белая ворона». **14.10.** Музыка крупным планом. **14.40.** Русская виза. **15.00.** Мульти-пульти. **15.15.** Терминал. **15.45.** Там-там новости. **16.00.** Студия «Рост». **16.30.** Трансросэфир. **17.00.** Обратный адрес. **17.30.** М-трест. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 205-я серия. **20.15.** Хроно. **20.45.** Экран криминальных сообщений. **21.00, 22.50.** Тихий дом. **22.35.** Давайте разберемся. **23.50.** Фортуна.

ПОЛЬША-I

13.00. Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** «Клуб парадайс». Сериал пр-ва США. **14.05.** Документальный фильм. **14.35.** Документальный фильм. **15.05.** Не только динозавры. **15.20.** Репортаж из ЮАР. **15.45.** «Зубр». Документальный фильм. **15.55.** «Обезьяны». Сериал пр-ва Австралии. **16.15.** «Виджет». Сериал пр-ва США. **16.40.** «Исполненное желание». Сериал пр-ва Австралии. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Культурно-публицистическая программа. **19.00.** «Дикая Америка». Документальный сериал. **19.30.** Культурно-публицистическая программа. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** Два на два. **21.15.** «Клуб парадайс». Сериал пр-ва США. **22.10.** Только в первой программе. **22.55.** Развлекательная программа. **23.45.** Новости. **00.05.** Музыкальная программа. **00.10.** Документальный фильм. **01.00.** Горячая линия. **00.55.** «Жизнь Вутри». Фильм пр-ва Польши. **02.35.** Это люблю. **03.25.** «Майгрет». Сериал пр-ва Англии.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Каникулы во второй программе. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Каникулы во второй программе. **9.45.** «Кот в сапогах». Мультсериал. **10.10.** Лучше всего — когда смеются дети. **10.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **11.00.** Каникулы во второй программе. **11.05.** На окольных дорогах Европы. **12.00.** Панорама. **12.05.** «Расточительная женщина». Фильм пр-ва Аргентины. **16.25.** Приветствие. **16.30.** Большой мяч. **17.00.** Панорама. **17.05.** Оружие XX века. **17.35.** Лето в Польше. **17.55.** В тени Кремля. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **18.55.** Программа для детей. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Школа лгунов. **21.00.** Концерт. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** «Адам Беде». Фильм пр-ва Англии. **00.30.** Музыкальный журнал. **01.00.** Панорама. **01.05.** Программа на завтра. **01.10.** Театральная студия.

13, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Патаемны намер». Акцёрскі клуб. **9.25.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **10.15.** Сарказм трагізму. **11.00.** Канцэрт для дэлегатаў I з´езда беларусаў свету. **12.45.** Пазіцыя ўрада. **13.30, 17.30.** Навіны. **17.40.** Мультфільмы. **18.00.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.10.** Толькі па пятніцах. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. **19.00.** Абласныя навіны (Магілёў). **19.10.** Метраном. **20.05.** Палітычны калейдаскоп. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама.**21.45.** Стоп-кадр. **22.05.** Мастацкі фільм «Прапаную руку і сэрца». **23.35.** НІКА. **00.35.** Валейбол. Мужчыны. Адборачны матч чэмпіянату свету Азербайджан — Беларусь.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00. 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** «Утро». **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** В гостях у сказки «Продавец сов». **9.50.** Поэтический альбом. **10.10.** Клуб путешественников. **11.20.** «Слоненок». Премьера фильма-спектакля. **12.25.** Премьера документального фильма «Колумб и Леонардо» (Италия). **12.55.** «Мелочи жизни». Художественный телесериал. 9-я и 10-я серии. **14.25.** Бридж. **14.50.** Бизнес-класс. **15.05.** В мире животных. **16.20.** Наш музыкальный клуб. **17.20.** Межгосударственный телеканал «Останкино» представляет программу «Березовая веточка России». **17.40.** Погода. **17.45.** Человек и закон. **18.15.** Вагон-03.**18. 45.** Поле чудес. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Человек недели. **21.55.** Премьера художественного фильма «Суини». 7-я серия (Англия). **21.55.** Максима. **23.20.**ВИД представляет—Авто-шоу. Программа «Х», Я почти знаменит.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Параллели. **8.15.** Тихий дом. **9.10.** Наш сад. **9.40.** В мире животных. **10.40.** Мульти-пульти. **10.50.** Художественный телефильм. «Санта-Барбара». 205 серия. **11.40.** «Золотой диск» Михаила Танича. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Телевизионный театр России. **15.10.** «Павловские охоты». Документальный фильм. **15.40.** Там-там новости. **15.55.** Студия «Рост». **16.25.** Трансросэфир. **16.55.** «Мальчик, говоривший с барсуком». Художественный фильм. 2-я серия. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** РТВ — избранное. **20.35, 22.35.** Премьера телеэкрана. «Трагедия в стиле рок». 1-я и 2-я серии. **23.55.** Ханнес Бэкман в Одессе.

ПОЛЬША-I

13.00. Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** «Белая кость». Фильм пр-ва СССР. **14.50.** Рядом с нами. **16.00.** Состояние души. **16.15.** «Виджет». Сериал пр-ва США. **16.40.** «Исполненное желание». Сериал пр-ва Австралии. **17.05.** Цветное лето. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Тележурнал каникул. **19.00.** Свидание «втемную». **19.45.** Сатирическая программа. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** Два на два. **21.10.** Открытие чемпионата мира по легкой атлетике. **23.12.** Развлекательная программа. **23.50.** Вечерние новости. **00.05.** Музыкальная программа. **00.10.** Горячая линия. **01.10.** «Специальная операция». Фильм пр-ва США. **02.40.** Публицистическая программа. **03.00.** «Больница». Сериал пр-ва Голландии.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Каникулы во второй программе. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Каникулы во второй программе. **9.45.** Мультфильм. **10.10.** «Флип и Флап». Сериал пр-ва США. **10.35.** «Кэт и Алли». Сериал пр-ва США. **11.00.** Каникулы во второй программе. **11.05.** На окольных дорогах Европы. **11.30.** Лето в Польше. **12.00.** Панорама. **12.05.** «Сумасшедший спорт». Сериал пр-ва Австралии. **12.50.** Тележурнал. **16.25.** Программа на вечер. **16.30.** Спорт. **16.45.** Журнал польских проектировщиков моды. **17.00.** Панорама. **17.05.** Однажды посетишь. **17.20.** Лето в Польше. **18.05.** «Кэт и Алли». Сериал пр-ва США. **18.30.** Телетурнир. **18.55.** Программа для детей. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **21.00.** Трансляция концерта. **21.30.** Местная программа. **22.00.** Панорама. **22.40.** Репортеры представляют. **23.15.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **00.00.** Телетеатр. **01.00.** Панорама. **01.05.** Программа на завтра. **01.10.** Концерт.

14, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Мастацкі фільм «Прапаную руку і сэрца». **10.00.** Паказвае Гомель. **11.00.** Тыдзень планеты. **11.15.** Валейбол. Мужчыны. Адборачны матч чэмпіянату свету. Азербайджан — Беларусь. **11.55.** Урокі здароўя. **12.30.** Белыя і чорныя. **13.00.** Танцавальны марафон. **14.20.** Мультфільмы. **14.45.** Паміж намі, жанчынамі... **15.45.** Хрысціянская праграма. **16.15.** ПІК. **17.00.** «Пастка для адзінокага мужчыны». Мастацкі фільм. **18.30.** Вобраз. **19.10.** «На грані рызыкі». Тэленарыс. **19.40.** Сізбар-топ-10. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.50.** Мастацкі фільм «Кармэн». (Іспанія). **23.20.** НІКа. **23.35.** Валейбол. Мужчыны. Адборачны матч чэмпіянату свету. Беларусь — Азербайджан.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 14.00, 20.00, 23.00. Новости. **6.25.** Утренняя гимнастика. **6.35.** Субботнее утро делового человека. **7.20.** Спорт-шанс. **7.50.** «Марафон-15» представляет. **8.15.** Эльдорадо. **8.45.** Автограф по субботам. **9.15.** Экологическое обозрение. **9.30.** Медицина для тебя.**10.10.** Служенье муз не терпит суеты. **10.40.** Галактика «Цирк». **11.30.** Лица власти. **11.45.** Художественный фильм «Повесть о «неистовом». **13.30.** Мисс «Шелковый путь». **14.25.** Премьера мультфильма «Принц и русалочка». (Франция). **14.50.** Центральный экспресс. **15.20.** Творческий вечер композитора П. Аедоницкого. **16.30.** Спортивная программа «Ультра-си». Легкая атлетика. Чемпионат мира. **17.30.** Деньги и политика. **18.00.** Встреча для вас. **18.50.** Премьера художественного фильма «Рыцари Хьюстона». (США). 7-я серия. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Премьера художественного фильма «Голубое и серое». 7-я серия. **21.30.** Студия «Резонанс» представляет: «Канкан». **21.50.** Аншлаг, аншлаг. **23.20.** Погода. **23.25.** Сно-видение. **23.30.** «Слухи из жизни «звезд», Спорт, Ночной хит, Рок-программа. **01.20.** Фильм ужасов «Эпитафия» (США).

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Свой взгляд на мир. **8.00.** Маски-шоу. **8.30.** Непознанная Вселенная. **9.00.** Студия «Рост». **9.30.** Пилигрим. **10.15.** Как жить будем? **11.00.** «Следопыт». Художественный фильм. **12.30.** Мульти-пульти. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Мастера. **14.05.** Изабель. **14.50.** Мир Рахманинова. **15.50.** Три Гайдара. **16.20.** Футбол без границ. **17.15.** Фильм-премьер. **17.30.** Театральный разъезд. **18.15.** Устами младенца. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Позови меня в даль светлую». Художественный фильм. **21.00.** Совершенно секретно. **22.35.** Программа «А». **23.35.** Чемпионат мира по легкой атлетике.

ПОЛЬША-I

8.30. Информационно-хозяйственный журнал. **8.50.** Агрорынок. **9.15.** Из Польши. **9.35.** Все об огороде. **10.00.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.25.** Программа для детей. **12.05.** Повести о дикой природе. **12.30.** Публицистическая программа. **13.00.** Новости. **13.10.** Телетеатр. **14.00.** Приключение зоопарке. **14.50.** Фестиваль польского телевизионного творчества. **15.00.** Дошкольники дома. **15.25.** Документальный фильм. **16.15.** Дело для репортера. **16.55.** Программа кабаре. **17.35.** Репортаж. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Личный портрет поляков. **18.50.** Военные оркестры. **19.10.** «День за днем». Сериал пр-ва США. **20.00.** Детский журнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** Два на два. **21.15.** «Челюсти». Фильм ужасов пр-ва США. **22.20.** Концерт. **00.20.** Новости. **00.30.** Спортивная суббота. **01.00.** «Фальшивый ас». Фильм пр-ва Франции. **02.35.** Ночи в Лас-Вегасе. **03.20.** «Больница». Сериал пр-ва Голландии.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Военный киножурнал. **9.00.** Программа для детей. **10.00.** «Такие одинокие». Программа для глухонемых. **10.20.** Урок языка глухонемых. **10.25.** Приветствие. **10.30.** Сообщество в культуре. **11.00.** Лето. **11.10.** Спорт. **12.05.** «Флип и Флап». Сериал пр-ва США. **13.15.** Развлекательная программа. **14.35.** Дом звуков. **15.00.** События недели. **15.45.** Документальный фильм. **16.10.** Энергия искусства. **16.30.** Животные мира. **17.00.** Панорама. **17.05.** Розыгрыш лото. **17.15.** «Полный дом». Сериал пр-ва США. **17.35.** Письма из Европы. **18.00.** Документальный фильм. **18.15.** Энергия искусства. **18.35.** Программа для детей. **18.40.** Спортивная студия. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.30.** Энергия искусства. **20.00.** Чемпионат мира по легкой атлетике. **21.00.** Публицистическая программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Слово на воскресенье. **22.35.** Развлекательная программа. **23.30.** «Сауна». Фильм пр-ва Польши. **01.00.** Панорама. **01.10.** Энергия искусства.

15, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 20.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Слова да чалавека. **8.55.** «Ліцадзеі... Фільм-канцэрт. **9.25.** Калі хочаш быць здаровы. **9.35.** «Чырвоныя чаравічкі». Мастацкі фільм. **10.55.** Пра шахматы і шахматыстаў. **11.25.** Майстэрня. **12.00.** «Залёты». Спектакль. **13.45.** Адраджэнне. **14.25.** На крылах кажана. **15.25.** Мультфільм. **15.40.** У згодзе і спрэчках з Мельпаменай. **16.30.** Таямніца. **17.05.** «Кешка і гангстэры». Кароткаметражны фільм. **17.25.** «Каўказская нявольніца». Мастацкі фільм. **18.45.** Год з жыцця «Песняроў». **20.00.** Панарама. **20.40.** Калыханка. **21.05.** Мастацкі фільм «Мефістофель» (Венгрыя, Германія). **23.15.** Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 14.00. 17.45, 23.00. Новости. **6.20.** Утренняя гимнастика. **6.30.** Авто-шоу.**6.45.** Технодром. **7.00.** Час силы духа. **8.00.** Центр. **8.30.** «С утра пораньше». Премьера мультфильма «Денвер — последний из динозавров». **9.00.** Пока все дома. **9.30.** Тираж «Спортлото». **9.45.** Утренняя звезда. **10.35.** Военное ревю. **11.05.** И снова международный телевизионный...». **11.35.** Детективлэнд. **12.25.** Премьера документального фильма «На деревню дедушке... » **13.00.** Премьера мультфильма «Пиф и Геркулес». **13.10.** Премьера документального фильма «Подводная одиссея команды Кусто». **14.20.** Диалог в прямом эфире. **15.00.** Клуб путешественников. **15.50.** Живое дерево ремесел. **15.55.** Премьера мультфильмов «Каспер и его друзья» (Англия), «Настоящие охотники за привидениями» (США). **16.45.** Панорама. **17.25.** «50 лет на сцене». Арутюн Акопян. **18.00.** Студия «Народное творчество» представляет... **18.45.** Погода. **18.50.** Художественный фильм «Шакти» (Индия). 1-я и 2-я серии. **21.00.** Итоги. **21.45.** Спортивный уик-энд. **23.00.** Легкая атлетика. Чемпионат мира. **23.25.** Валентина Готовцева приглашает друзей. **00.25.** Видеодром.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** «Крыша». Документальный фильм. **7.45, 12.00.** Мульти-пульти. **8.00.** Фольклор. **8.30.** Доброе утро. **9.00.** Студия «Рост». **9.30.** Программа «03». **10.00.** Аты-баты... **10.30.** Кипрас Мажейка. **11.00.** XX век в кадре и за кадром. **12.10.** Гранд репортаж. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Не вырубить... **13.35.** Спасем мир сейчас. **14.05.** Белая ворона. **14.50.** Чемпионат мира па автогонкам «Формула-1». **16.55.** Волшебный мир Диснея. «Новые приключения Винни-Пуха», «Черный плащ». **17.45.** Коробка передач. **18.00.** Чемпионат мира по легкой атлетике. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Тонкий лед». Художественный фильм (США). **21.10.** У Ксюши. **21.40.** Америка Владимира Познера. **22.35.** Джентльмен-шоу. **23.05.** Лучшие игры НБА. **00.05.** Экзотика.

ПОЛЬША-I

8.30. Программа дня. **8.35.** Документальный фильм. **9.25.** Польские танцы. **10.00.** «Лаура и Луис». Сериал пр-ва Германии. **11.40.** Программа католической редакции. **12.10.** Телеконцерт по-желаний. **12.50.** Торжественный развод караулов у могилы неизвестного солдата. **14.15.** Музыкальный ящик. **15.00.** В старом кино. «Чудо над Вислой». **16.30.** Перец и ваниль. **17.10.** Международный фестиваль военных оркестров. **18.00.** Телеэкспресс. **18.30.** «Династия». Серия 202. **19.20.** Антенна. **19.30.** Семь дней — мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Жемчуг в короне». Сериал пр-ва Англии. **22.10.** Несколько ситуаций. **22.50.** Спортивное воскресенье. **00.10.** «Опасный человек». Фильм пр-ва Англии. **01.55.** Малая антология кабаре. **03.05.** «Больница». Сериал пр-ва Голландии.

ПОЛЬША-II

8.30. Обзор событий недели. (Для глухих). **9.00.** Мультфильм. **9.20.** Фильм для глухих. **10.10.** Слово на воскресенье. (Для глухих). **10.20.** Приветствие. **10.30.** Местная программа. **11.30.** Тележурнал. **12.00.** Развлекательная программа. **12.10.** Документальный фильм. **13.00.** Сериал пр-ва Англии. **13.50.** Путешествие во времени и пространстве. **14.40.** Концерт. **15.05.** Программа о животных. **15.50.** Концерт. **16.05.** Час с Ханной Берберой. **16.55.** Программа на вечер. **17.00.** Панорама. **17.10.** «Чудесные годы». Сериал пр-ва США. **17.35.** Варшавская битва 1920 года. **18.30.** Трансляция богослужения. **21.30.** Публицистическая программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** «Банита». Сериал пр-ва Канады. **23.10.** Фестиваль польского телевизионного творчества. **00.10.** Спортивная студия. **01.00.** Панорама. **01.05.** Спортивная студия.

Lekcja języka polskiego pani mgr Małyldy Świgoń

Temat: Nazwy przypadków. Wielka litera. Skróty pospolite.

W języku polskim jest siedem przypadków.

1. Mianownik - kto? co?
2. Dopełniacz - kogo? czego?
3. Celownik - komu? czemu?
4. Biernik - kogo? co?
5. Narzędnik - z kim? czym?
6. Miejscownik - o kim? o czym?
7. Wołacz - o!

Według deklinacji odmieniają się rzeczowniki, przymiotniki, zaimki i liczebniki.

np. liczebnik porządkowy

liczba pojedyncza

M. siódmy chłopiec Polak
D. siódmego chłopca Polaka
C. Siódmemu chłopcu Polakowi
B. siódmego chłopca Polaka
N. siódmym chłopcem Polakiem
M. o siódmym chłopcu Polaku
W. siódmy chłopcze Polaku

liczba mnoga

M. siedmiu Polaków
D. siedmiu Polaków
C. siedmiu Polakom
B. siedmiu Polaków
N. z siedmioma Polakami
M. o siedmiu Polakach
W. o siedmiu Polaków

ZAPAMIĘTAJ

Nazwy narodowości, krain historycznych, nazwy świąt i okresów świątecznych piszemy wielką literą. Indywidualne, oficjalne nazwy urzędów, władz, instytucji, szkół, organizacji, towarzystw, jednostek wojskowych i tym podobnych również piszemy wielką literą.

np. Urząd Rady Ministrów, Związek Polaków na Białorusi.

Niektóre skróty:

np. - na przykład
itp. - i tym podobne
itd. - i tak dalej
l.poj. - liczba pojedyncza
l.p. - liczba porządkowa
l.mn. - liczba mnoga

PRZYSŁOWIE: DLA CHCĄCEGO, NIE MA NIC TRUDNEGO.

Z CZEGO ŚMIEJĄ SIĘ NA ŚWIECIE

Londyn. Stare małżeństwo idąc na spacer przechodzi obok sądu. Pani Smith, widząc piękną jabłoń, zrywa jabłko i podaje je mężowi, mówiąc: "Dla ciebie, Adamie". Starszy pan wzdycha głęboko: "Czy naprawdę chcesz na nowo zacząć całą tę historię, Ewo?"

Paryż. Pan Dupont wchodzi do sklepu optycznego, by nabyć nowe okulary. Jego wzrok pada na wyjątkowo ładne okulary, pyta więc: "A te ile kosztują?" "800 franków" - odpowiada właściciel sklepu. "Ależ to strasznie dużo!" - oburza się pan Dupont. "Tak - wyjaśnia optyk - ale to nie są zwykłe okulary. Proszę spróbować" Klient wkłada okulary i widzi przez nie, że wszyscy są nadzy: i optyk, i jego ponętne sprzedawczynie. Zdejmuje okulary - i znów widzi wszystkich normalnie ubranych. "Kupuję je!" - decyduje się. Na ulicy to samo: widzi przez okulary piękne nagie dziewczęta, śmiesznych nagich grubasów - a gdy zdejmuje szkła, wszystko wraca do normy. Przychodzi do domu, uchyla drzwi pokoju - i nagle widzi na tapczanie nagą żonę z równie nagim sąsiadem. Zdejmuje więc szybko okulary - ale i pani Dupont, i sąsiad są nadal nadzy! "Co za świństwo - krzyczy pan Dupont - wydałem tyle pieniędzy, a to urządzenie już po godzinie przestało działać!"

Oslo. Żona robi mężowi wymówkę: "Nasz sąsiad, kiedy rano wychodzi do pracy, zawsze całuje żonę. Ty tego nigdy nie robisz!" Na to mąż: "Ależ moja droga, ja jeszcze za mało znam naszą sąsiadkę..."

ASTROLOG

Druga dekada Lwa - 3-12 sierpnia

Na urodzonych w tej dekadzie Słońce i Jowisz wywierają wpływ tak wielki, jak na żadnych innych ludzi. Ich charaktery są zmienne, a zachowanie skrajne. Potrafią pod wpływem nastroju zmienić się z łagodnego kota w rozjuszonego lwa, ale też i z pyszałka w człowieka skromnego.

Lwy tej dekady odznaczają się ogromną intuicją i umiejętnością poznawania tajemnic bytu. Ulegają nastrojom religijnym i misteriom.

Urodzeni w tym okresie nie są materialistami, chętnie obdarowują przyjazne im osoby, sami również korzystają z życia, nie żałując pieniędzy na swoją uciechę. Nie gardzą też hazardem. W związku z tym pieniądze nie zawsze ich się trzymają. Mimo to Lwy są optymistami i nie zajmują się przyziemnymi trudnościami.

Lwy z początku sierpnia bardzo lubią podróże, poznawanie egzotycznych krajów, wędkowanie i wszelkie niespodzianki, aby tylko były miłe. Nawet z drobnych prezentów lub pochwał potrafią bardzo się cieszyć i szczycić.

W miłości są, jak wszystkie Lwy, niestałe, jednak wyróżniają się większą serdecznością i delikatnością uczuć.

DAMSKA - MODA - MĘSKA

Moda damska dzieli się na damską, męską i nijaką. To jest pozorny paradoks. Damska moda damska - to są dekolty, pończochy, falbany, pasowane talie, bufki, kokardki, kloszowe sukienki. Długo by wymieniać... Aż do końca I wojny światowej kobiety ubierały się wyłącznie damsko. No, może za wyjątkiem narzeczonej Tarzana, Joanny D„Arc, George Sand i Emilii Plater... Przez stulecia strój kobiety radykalnie różnił się od męskiego charakterem, funkcją, sylwetką, krojem, wszystkim... Jeszcze w nie tak odległym czasie mojej babci, kobieta przechodziła całe życie nie wiedząc co to spodnie. Ja w każdym razie nie pamiętam babci inaczej niż w sukni. I komu to przeszkadzało?

Niektórzy twierdzą, że wiek XIX "pośliznął się" i skończył dopiero w 1918 r. Wtedy nastąpiło radykalne przewartościowanie w rozwoju cywilizacji, techniki, w mentalności ludzi, w ich stosunku do tradycji. Kobiety się wyemancypowały, zaczęły zarabiać, jeździć automobilami, palić, tańczyć lambethwalka. Moda musiała temu wyzwaniu sprostać. Zniknęły gorsety, tiurniury, fryzowane żelazkiem loki... Pojawił się typ chłopczycy - kobiety krótko ostrzyżonej, o prostych włosach, w workowatej sukni-koszulce tuż za kolano. Ale jeszcze ciągle w sukni! Prawdziwy cios damskiej modzie zadały lata sześćdziesiąte, które wymyśliły młodzież - wcześniej nie było młodzieży. Chłopiec tak długo jak nosił krótkie spodnie - był dzieckiem, ale w dniu, kiedy włożył spodnie długie - zostawał od razu dorosłym, wierną kopią papy.

Kiedy oglądam zdjęcia z lat trzydziestych - wszyscy mężczyźni wydają mi się bez wieku, tacy sami.

Aby ładnie wyglądać

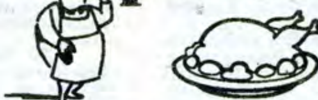
Wszyscy mają garnitury i trzewiki. Za to kobiety są kobiece i nie sposób pomylić płci.

Wraz z wynalezieniem młodzieży wynaleziono damską modę nijaką - dwupłciowe dżinsy, obojniacze kurtki, uniseksualne podkoszulki i androcyniczne trampki. Całe życie to noszę, nie umiem się obyć bez spodni, a jednocześnie zżymam się na to bezduszne rozmydlenie płci. Spodnie i płaskie obcasy tak mnie rozleniwiły, że już mi nie jest wygodnie w szpilkach, już mi przeszkadzają falbany, już bym nie umiała chodzić w halce...

I wreszcie damska moda męska - mnóstwo tego w żurnalach. Nawet Włosi ulegli presji, Włosi - fanatycy kobiecości. Modelki w ciuchach argentyńskich "gauchos" albo w garniturach "tenis" z czasów prohibicji, w uniformach mundurowych najróżniejszych epok i formacji, to znów przebrane za kowboja, za rockersa, za hells„angels... Czasem w smokingu, fraku, trenchu, a nawet w śmiesznym wdzianku, jakie noszą Beatlesi na początku kariery. Żadnej epoki nie oszczędzono, projektańci zapożyczają nawet z baroku, modne są mozartowskie fraki i żaboty. Wszystko to są wariacje na temat mody męskiej. Naturalnie wariacje opatrzone damskimi atrybutami - dużo biżuterii, jakieś szale, nakrycia głowy, fryzury, obcasy... Niemniej dominuje surowa stylistyka męska. Bardzo dużo skór i czerni. Ponadto te męskie kobiety są upozowane na wampy - beszczelne, dominujące, aroganckie i bardzo seksowne. Wiadomo - schyłek wieku, epoka dekadencji!

A za osiem lat - wszystko od nowa? Tylko jakie będzie to - "od nowa"?

Piernik z orzechami

Kuchnia polska

50 dag mąki pszennej, 20 dag miodu sztucznego, 20 dag margaryny, 20 dag cukru, 4 jajka, szklanka mleka, 3 płaskie łyżeczki przyprawy do piernika - łyżeczkę sody jadalnej, 15 dag łuskanych orzechów włoskich.

2 łyżeczki cukru zrumienić na karmel, rozprowadzić 3 łyżkami wody. Do karmelu dodać miód, tłuszcz, podgrzać. Mąkę przesiać na miskę. Utrzeć żółtka z cukrem. Do utartych żółtek dodać miód z tłuszczem, połowę mleka i mieszaninę wyrobić z mąką. Wsypać sodę jadalną i wlać resztę mleka, jeszcze wyrabiać. Na końcu dodać do ciasta pianę z białek i drobno posiekane, oprószone mąką orzechy, wymieszać. Wyłożyć ciasto do blachy wysmarowanej tłuszczem i wysypanej tartą bułką. Piec w słabo nagrzanym piecu. Po upieczeniu, lekko przestudzony można oblać czekoladą.

SAVOIR VIVRE

Gdy jesteśmy gdzieś zaproszeni, nie wypada od razu sięgać po papierosy, chyba że poczęstują nas gospodarze. Jeśli tego nie robią, a nie wiemy, czy w domu tym się pali, należy przede wszystkim rozejrzeć się, czy nie ma gdzieś popielniczki. Jeśli jest, to możemy śmiało zapytać, czy wolno palić. W przeciwnym razie należy z pytaniem zaczekać do momentu, kiedy już nie możemy wytrzymać. Szczególnie należy przestrzegać tej zasady, gdy odwiedzamy osobę starszą i mało znaną. W każdym wypadku obowiązuje zasada, że zapalamy papierosa najczęściej co pół godziny.

OGŁOSZENIE

Ludwisarnia Felczyńskich
Od 1808
44-171 Taciszów
ul. Gliwicka 67

oferuje:

Szeroki wybór dzwonów tworzonych tradycyjną technologią, gwarantującą czystý ton o długim rezonansie, unikalną formę i oryginalny wystrój.

Dzwony o dowolnym ciężarze i wybranym tonie, pojedyncze i w zespołach harmonicznie strojonych w akordy.

25 lat gwarancji Dogodne terminy realizacji

Głos czeka na Ciebie
Indeks 63863

"Głos znad Niemna"
Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji:
230005 Grodno
ul. Dzierżyńskiego 32
tel. 44-94-57

Druk: Zakłady Graficzne Grodno, ul. Poligrafistów 4

Tygodnik:
indeks 63863
Nr rej. 8
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Zamówienie nr.. 3573
Cena: 10 rb.
Nakład: 9000 egz.

P.o. redaktora naczelnego L. Michajlik

Autorzy publikacji ponoszą odpowiedzialność za dobór i wiarygodność podawanych faktów. Ich poglądy nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Redakcja zastrzega sobie prawo do skrótów nadesłanych materiałów bez uprzedzenia, listownego kontaktowania się z autorami.